

**Paradigmata graphices variorum artificum / [per Joh. Episcopium] ...
Voor-beelden der teken-konst van verscheyde meesters.**

Contributors

Bisschop, Jan de, 1646-1686.
Episcopium, Joh.

Publication/Creation

Hagae-Comitis : N. Visscher, 1671.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/u2vg36yb>

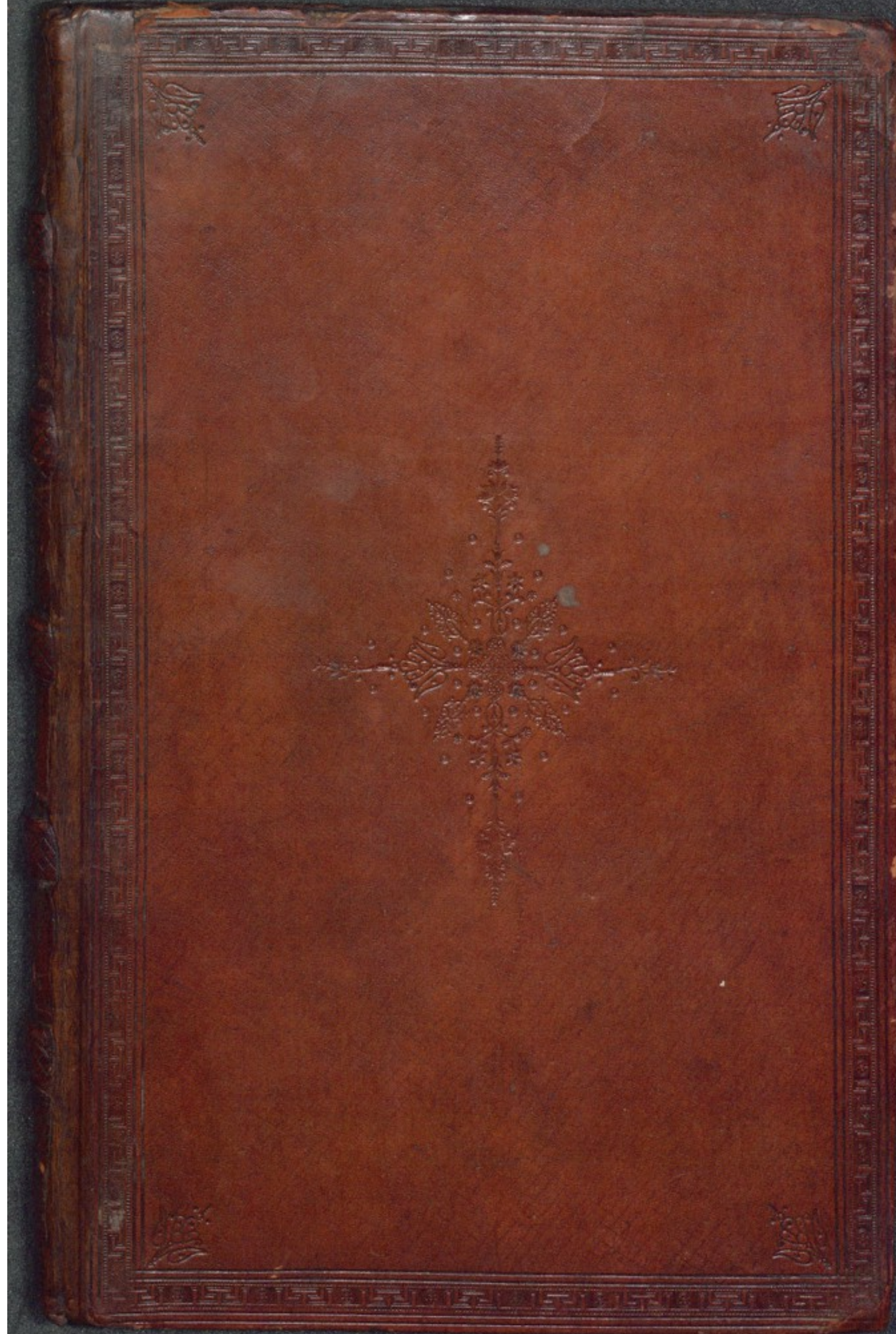
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

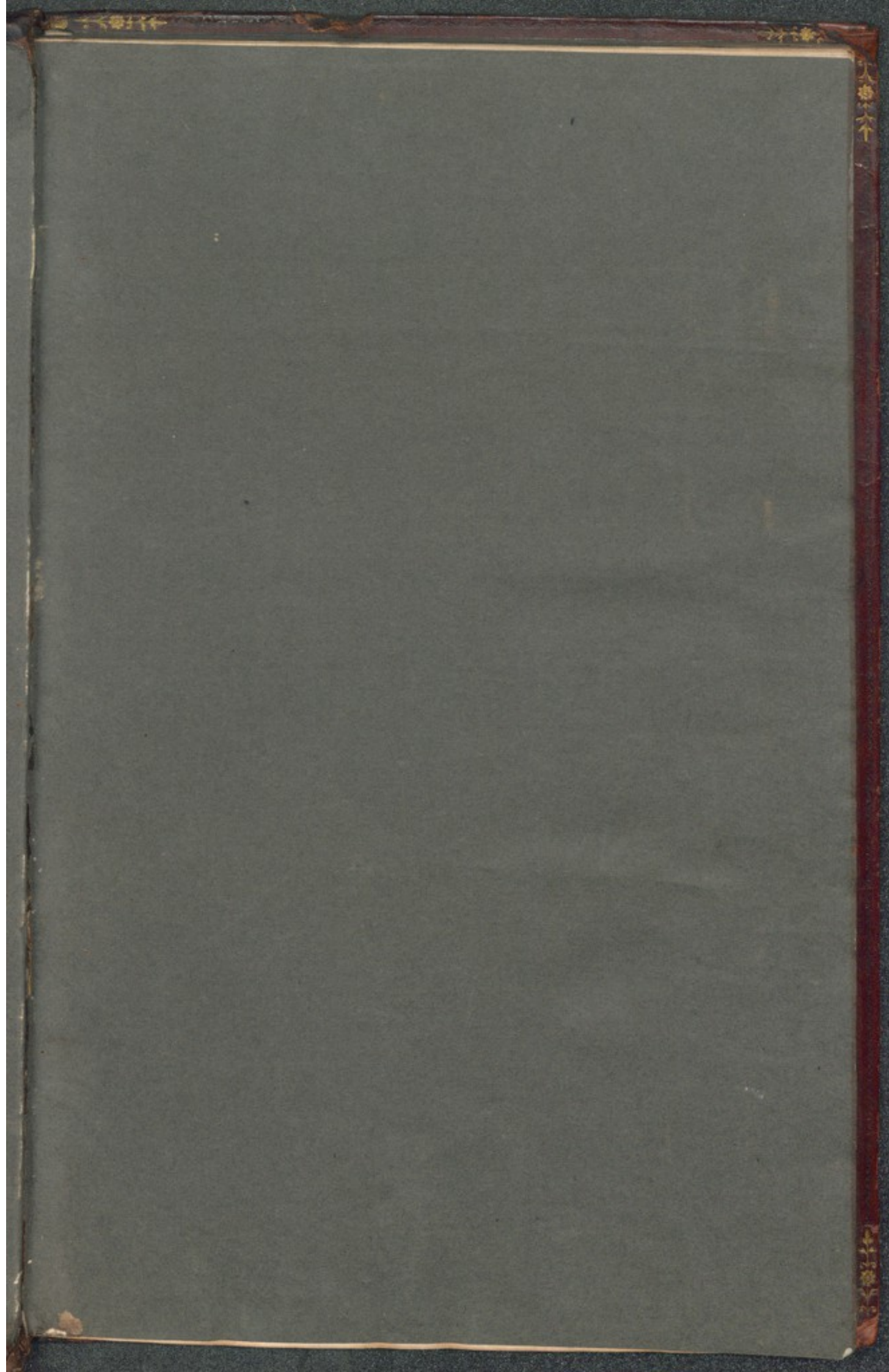
You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

S II

c/

13864/D.

13/6

BISSCHOP, J. de

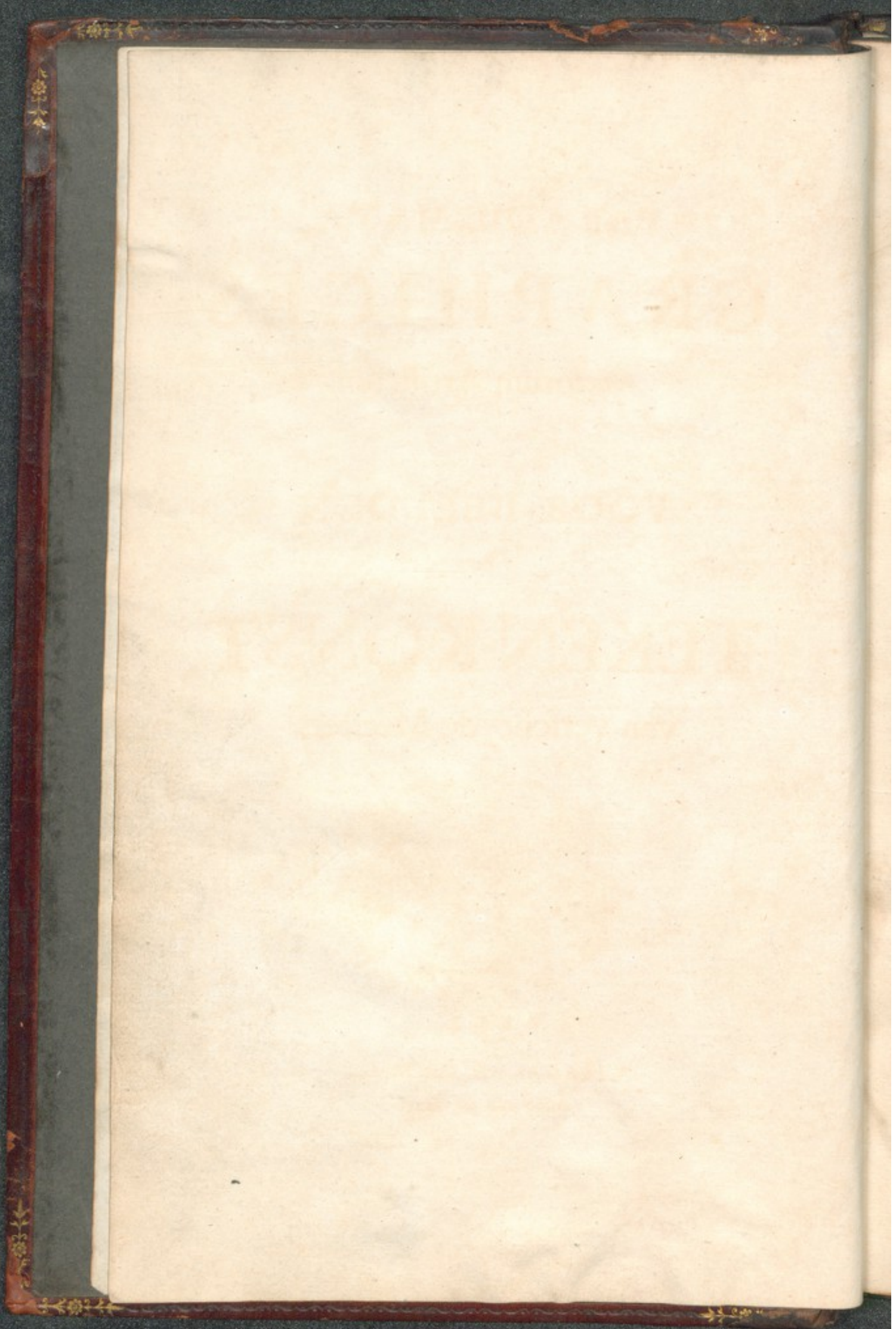
~~L. p. 100~~

Calogr 7/4/56

0/100

八十八

八十八

PARADIGMATA
GRAPHICES

variorum Artificum.

VOOR-BEELDEN

der

TEKEN-KONST

van verscheide Meesters.

HAGAE - COMITIS.

Anno clō Io clxxi.

PARADIGMATA
GRAPHICES

variorum Artificum.

VOOR-BEELDEN

der

TEKEN-KONST

van verscheyde Meesters.

HAGUE - COMMITTEE

Anno 1713

Amplissimo Viro
IOHANNI SIX,

Urbis Amstelodamensis Ex-Scabino.

Plurimis, Vir Amplissime, quæ aliquando differuisti mecum, hoc unum ad rem pictoriam pertinens dictum tuum perpetuo ut recens vibrat in auribus meis, cum monuisti ut quæ fieri posset semper pulchrum exprimerem. Breve monitum; sed & sensu & usu gravissimum. Nam sensum indaganti latissimus se campus expandit optimorum præceptorum. De usu quærenti, exemplò occurrit cur ferè huic artifice plus, illi minus, fortuna arriserit. De quo utroque breviter sic mihi quidem videtur; & prius quantum ad vim & sensum dicti attinet, pulchritudinem esse aptam formam cum lepore. Hæc & in universo corpore & in singulis membris consistit: in universo bifariam; nempe proportionis & unionis ratione. Proportio est, cum omnia membra inter se consentiunt, nec quæ sunt generis diversæ monstruose conjunguntur: ut si quis trunco Herculis crura Apollinis adglutinet, aut corpori femineo viri brachia & pedes, aut quæ commendatur; quod tam venustè in eâ picturâ partes humanæ cum equinis commissæ fuerint, ut oculum non sufficiat manifestè ea inter se congruere & bene unita esse, sed & singula formam ac venustatem suam desiderent. Sed cum natura, cujus imaginem ars exhibet, varia rerum genera habeat, singula fortita suas formas & pro iis dotata variâ ac diversâ pulchritudine, quæ nihil aliud est quam optimum in quoque genere; attendendum artifice ut accuratè hæc distinguat, quæ enim pulchritudo ut in rege, ita in villico; in Hercule, Apolline, Mercurio, Satyro; in juvene & sene, bene habito & gracili, robusto & tenevocalamus. Deditur verò maximè eandem formam adhibere in omnibus & hoc negligere discrimen. Tanta ergo vis inest uni huic verbo pulchritudo, ut eo formæ venustas universim & in membris singulis cum acuminate cujusque generis discrimine, adeoque pars maxima graphices significetur. Requiritur itaque totius symmetriæ & lineamentorum omnique perfectionis profunda cognitio; cum corporis humani, quod ut præstantissimum nature, ita & artis opus; tum omnis ejus quod oculis intuemur. Nam cum ars exprimat quicquid visu percipimus, in omni eo pulchritudo obtinet, iisdemque finibus circumscribitur quibus ars ipsa. Ita ut adhibenda hæc sit non tantum in hominis imagine, sed & in quovis animali, in ædificiis, proniamus; quicquid in ipsa natura, quæ artis exemplar est, pulchrum habetur, idem sic & in arte, naturæ imagine habendum. Est enim iudicii nostri manifesta perversitas, persuasum habere si quid in naturâ visu sedum sit, id imagine expresse gratum esse & laudabile; atque adeo picturæ magis aptum esse denotam & enormem, quam factam testam & bene ædificatam, tuguria quam palatia, mendicum aut bajulum, quam regem aut optimatem; arborem nodis distortam & aridam, quam proceram & frondosam; vestem laceram & pannosam, quam integram nitidamque; vultum plebejum & iliberalem, quam ingenue acrem & plenum dignitatis, & sic in cæteris. Qui tamen error non ita pridem hic plerisque etiam summos artifices sic occupaverat, ut pro receptâ sententiâ passim valeret; adeoque potè quicquid oculis ingratum erat, ut res eximia ad picturam præcipuè deligeretur. Quam tum optandum fuit ut utile hoc monitum, non amico in aurem diceretur, sed palam clarâ voce denuntiaretur universis; quo tot præclaris ingentibus, ut ferè factum est, perdere & projicere libuisset. Vix quicquam exhibebant picturæ præter ratione spurcas ut ne vel verbis liceat exprimere sine præfatione honoris. Imò & qui Ledam aut Danaën pili ligaturâ tibialium turpatis, aliisque ejusmodi. Mirum profectò qui tam palpabilis error tot patronos immæ, Venetiis, alibi, contrarium pariter & senserint & operibus probant, laudem cum lucro inde reportantractiones illas membrorum quæ visu contingunt studiosè vitant; & forte coacti vitiosum quid exprimere, ut claudum, vel quid aliud, non expresserint vitium sed indicaverint; vulnera, gangrenas, luxationes non oculis subijcientes, sed partem affectam involventes fasciis, ut quid subesset etiam non visum facillè intelligeretur. Verum penitus contemplanti illius erroris hæc videri causâ poterit; quod sicut omnium vicissitudo est, ita quævis ætas suis moribus, studio & opinioni sit obnoxia; quæ introducere solet unus alterve artifex tum in pretio habitus, & sic idoneus qui faciat sequaces. Itaque multi ingenio & arte pollentes existimadum petendum. Sed cum in natura rectum cum pravo, pulchrum cum vitioso permixtum sit, imò raritudo multò pulchrum sit obvium, eorumque iudicium non certâ manu ductione directum sit ad rectè discernendum atque seligendum, & plus in oculis iis incurrat quod vitiosum quam quod pulchrum est; seu quod vis insita quædam & indoles eos huc magis deflectere cogat, ut notum est cuique diversam inesse & inde nasci tantum operum discrimen; seu ob vitæ victusque genus & quotidianum sodalium, ut videmus ferè quemque suos mores exprimere in pictura; sic tandem optima illa regula malè percepta huic errori & occasum & causam dedit; cum inde pravè colligerent naturam indiscriminatim sequendam, & sic uti se promiscuè & plurimum exhiberet. Quo cum accederet quod sedum omne censeretur quid non vulgare, ut ob hoc monstra pretio spectantur, quod haberi inter picturæ dotes constat, velis remisque eo decursum est ut quidvis venustum repudiaretur. Quæ ratione toto artis scopo, delectatione scilicet, ab erratum: est enim inventa ut in imagine spectemus perpetuò, quæ vera perpetuò spectari posse frustra desideramus. Id genus opinionis viget pro tempore quidem, ut recentes flores: sed valet tandem temporis filia Veritas. Posterum enim ferè sincerius iudicant, non æquè iis præjudiciis quæ vim veritati adhibent obnoxii. Ità exemplis veterum artificum manifestum sit, quod quicumque sectatus est pulchrum, sit in pretio & crescat indies; at qui contrarium, evilescat; nisi quatenus aliis præclaris dotibus sustentatur, ob quas illi hic error videatur condonari.

nandus. Notissima sunt illorum nomina, Rafael Urbinas, Bonarotus, Baccius, Coreggius, Titianus, frater Sebastianus & præter illos innumeri. Quorum celebritas, fortuna & quæ superiunt monumenta tantum in animis nostratum artificum, qui nunc ætate studiisque vigent, valere, ut illi unanimi consensu hanc viam insistant. Unde ominandum, sicut nuper multum lucis architecturæ accessit, præferente illo Iacobo van Campen & veram ejus pulchritudinem docente, quæ mox avidè arreptâ Amstelodamum utrique nostrum natalis Urbs in stuporem & exemplum omnium fabricando usa est; ita & picturæ hac in parte novum vigorem & verum tandem decus accessurum, ut hæc duæ sorores junctis manibus & pari passu procedant. Nec parum extimulabit ingeniosæ Galliz quotidiana in utraque arte diligentia, quæ auspiciis & liberalitate magnanimi Regis promota, extrâ controversiam primas tenet, & hac dote peculiariter instructa est; cum ex præceptis Poussini & exemplis luculentis, tum ob gentis genium & nativam indolem. Quod porro usum hujus præcepti attinet, sit per se patet: quis enim ignorat pulchrum habere lenocinium aliquod & illecebras? itaque quod simul & pulchritudine & artificio pollet, omnium calculo & peritorum & imperitorum probabitur: eritque in pretio cum in vitâ artificis, tum eo defuncto, seu intendatur studiosorum & fautorum judicium, seu decrecat: ut plurimorum operum valor & pretium quotidie testantur. At quod nudum artificium habens pulchritudine destituitur, variâ utitur sorte, prout studiosi fautoresque artis judicio variant, & artificii sunt dotes; quas quisvis novit multiplices esse, & alias aliis majoris minorisque momenti. Quod verò pulchrum aut potius amœnum est absque artificio vel præcipuis ejus dotibus, plus minusve in pretio erit prout studiosorum peritia fuerit minor majorve. Verum si quis mero tucæ & falsæ pulchritudine se commendat & fascinet oculos spectantium, forte valebit dum vivet autor; at postea ætas tumum illum absterget, & planè evilescet opus: sicut Sprangeri opera affectuâ sinuosa ejusque sequacium moment. His ita perpensis, existunt in animo duo motus contrarii: prius est verborum sensu horror ac desperatio ab opere deterrens; cum vix in hominem cadere videatur ut ea universa unus capiat præstetque quæ vera picturæ pulchritudo desiderat, supra verbo indicata. At deinde præcepti usus si spectetur, exilit ardor & summa alacritas. Mox & hoc succurrit, quod si quis modò partem universæ ejus virtutis præstet, etiam in pretio sit. Itaque omnis ille horror evanescit, & acer stimulus sit hoc monitum ad aggrediendum & perseverandum. Hoc ergo excitavit me, primò ut investigarem dicti sensum, dein ut in meum, denique ut & in aliorum usum id converterem. Quod cum videretur commodissimè fieri ponendo ob oculos optima quævis exempla; edendo volumen signorum veterum, ut quæ sint absolutissimum artis opus, auspicari visum est, eâ mente ut deinceps Italorum præstantium opera sequerentur. Atque ut pandam totum consilium, & de eo judicium explorem, ita se res habet quod continuò quidem præstantes viri complures, Palma, Fialetti, Joseph Ribera, Bloemart, alii, sua quisque volumina exemplorum graphices ad bene merendum de tyronibus eosque instruendos ediderint; at singula singulorum fere inventa & nil præterea habent, adeoque nil præter dotes unius artificis. Quibus adeo cum tantum pars una & altera totius artificii exhibeatur, quod ex quam plurimis dotibus conflatum est, quarum quisque aliquas tantum possidet, nemo universas; patet cur præclarus eorum ardor citrà scopum ceciderit: nam omnium aut plurimorum certè exempla proponenda sunt, ut manifeste fiant dotes universæ. Hoc ergo in votis erat, & quæ liceret in animo, si Deus vitam viresque suppeditet. Et quanquam conscius tenuitatis meæ, tentabo tamen quodam tenuis & annitâr. Cujus operis cum partes quatuor futuræ sint, prima de corpore humano universim ejusque partibus, altera de integris figuris, tertia de quovis gestu & actione, postrema de plurium figurarum unione; in quibus fere tota ars versatur, primò secunda pars editur, ante cæteras absoluta, in specimen reliqui operis; quod secutorum speramus, si hæc vulgò placuerit, ut tuo exemplo futurum confido. Omnia autem è chiographis desumpta sunt, nihil è figuris impressis: & fide quâ potuit optimâ, nihil addendo aut detrahendo, ut cuique suus genius maneret. Benignò igitur vultu, Vir Amplissime, suscipe quod offerimus: quo tibi à me qua liscunq; gratia pro datò hoc præcepto redditur, & mihi pro communicato ab aliis speratur: meque amare perge

Tui Nominis

Officiosissimum Cultorem

J. EPISCOPIUM

Aen

Amplissimo Viro

IOHANNI SIX,

Urbis Amstelodamensis Ex-Scabino.

E plurimis, Vir Amplissime, quæ aliquando differuisti mecum, hoc unum ad rem pictoriam pertinens dictum tuum perpetuo ut recens vibrat in auribus meis, cum monuisti ut quæ fieri posset semper pulchrum exprimerem. Breve monitum; sed & sensu & usu gravissimum. Nam sensum indaganti latissimus se campus expandit optimorum præceptorum. De usu querenti, exemplum occurrit cur ferè huic artifice plus, illi minus, fortuna arriserit. De quo utroque breviter sic mihi quidem videtur; & prius quantum ad vim & sensum dicti attinet, pulchritudinem esse aptam formam cum lepore. Hæc & in universo corpore & in singulis membris consistit: in universo bifariam; nempe proportionis & unionis ratione. Proportio est, cum omnia membra inter se consentiant, nec quæ sunt generis diversi monstruose conjunguntur: ut si quis trunco Herculis crura Apollinis adglutinet, aut corpori foemineo viri brachia & pedes, aut quæ commendatur; quod tam venustè in eâ picturâ partes humanæ cum equinis commixtæ fuerint, ut oculum non sufficiat manifestè ea inter se congruere & bene unita esse, sed & singula formam ac venustatem suam desiderent. Sed cum natura, cujus imaginem ars exhibet, varia rerum genera habeat, singula sortita suas formas & pro iis dotata variâ ac diversâ pulchritudine, quæ nihil aliud est quam optimum in quoque genere; attendendum artifice ut accuratè hæc distinguat. est enim pulchritudo ut in rege, ita in villico; in Hercule, Apolline, Mercurio, Satyro; in juvene & sene, bene habito & gracili, robusto & tenevocalamus. Deditur verò maximè eandem formam adhibere in omnibus & hoc negligere discrimen. Tanta ergo vis inest uni huic verbo pulchritudo, ut eo formæ venustas universim & in membris singulis cum accurato cujusque generis discrimine, adeoque pars maxima graphices significetur. Requirunt itaque totius symmetriæ & lineamentorum omnisque perfectionis profunda cogitatio, cum corporis humani, quod ut præquicquid visu percipimus, in omni eo pulchritudo obtinet, iisdemque finibus circumscribitur quibus ars ipsa. Ita ut adhibenda hæc sit non tantum in hominis imagine, sed & in quovis animali, in ædificiis, personis; quicquid in ipsa natura, quæ artis exemplar est, pulchrum habetur, idem sic & in arte, naturæ visu scdum sit, id imagine expressam gratum esse & laudabile; atque adeo picturæ magis aptum esse deformem, rugis annisque oblitum & caducum hominem, quam formosum & ætate vigentem; domum ruinolam & enormem, quam fartam tectam & bene ædificatam, tuguria quam palatia, mendicum aut bajulum, quam regem aut optimatem; arborem nodis distortam & aridam, quam proceram & frondosam; vestem laceram & pannosam, quam integram nitidamque; vultum plebeum & illiberalem, quam ingenuum, acrem & plenum dignitatis, & sic in cæteris. Qui tamen error non ita pridem hic plerisque etiam summos artifices sic occupaverat, ut pro receptâ sententiâ passim valeret; adeoque penè quicquid oculis ingratum erat, ut res eximia ad picturam præcipuè deligeretur. Quam tum optandum fuit ut utile hoc monitum tantum temporis, laboris, studii in res splendidas potius cum laude & fructu suo impendere, quam in tot sordibus, ut ferè factum est, perdere & projicere libuisset. Vix quicquam exhibebant picturæ præter faciem hominum, mendicabula, corpore vitiatos, sordidos, lupanaria putida, comestiones ita quævis ratione spurcas ut ne vel verbis liceat exprimere sine præfatione honoris. Imò & qui Ledam aut Danaën picturus erat, tanta vis consuetudinis, exprimebat forminam ventre turgido, mammis pendulis, crinibus à ligaturâ tibialium turpatis, aliisque ejusmodi. Mirum profectò qui tam palpabilis error tot patronos invenit, cum omni ævo maximè celebres & fortunati artifices Itali, quæ terra schola artis semper habita, Romanæ, Venetiæ, alibi, contrarium pariter & senserint & operibus probant, laudem cum lucro inde reportantes, quæ nunc & durant & gliscunt indies. Quibus quicquid oculis ingratum adeo displicuit, ut & contractions illas membrorum quæ visu contingunt studiosè vitarent; & forte coacti vitiosum quid exprimere, ut claudum, vel quid aliud, non expresserint vitium sed indicaverint; vulnera, gangrenas, luxationes non oculis subijcientes, sed partem affectam involventes fasciis, ut quid subesset etiam non visum facillè intelligeretur. Verum penitus contemplanti illius erroris hæc videri causa poterit; quod sicut omnium vicissitudo est, ita quævis ætas suis moribus, studio & opinioni sit obnoxia; quæ introducere solet unus alterve artifex tum in pretio habitus, & sic idoneus qui faciat sequaces. Itaque multi ingenio & arte pollentes existimadum petendum. Sed cum in natura rectam cum pravo, pulchrum cum vitioso permixtum sit, imò raridum multo pulchrum sit obivium, eorumque judicium non certâ manu ductione directum sit ad rectè discernendum atque seligendum, & plus in oculos iis incurrat quod vitiosum quam quod pulchrum est; seu quod vis infusa quædam & indoles eos huc magis deflectere cogat, ut notum est cuique diversam inesse & inde nasci tantum operum discrimen; seu ob vitæ vicissitudinem & quotidianum sodalitiū, ut videmus ferè quemque suos mores exprimere in pictura; sic tandem optima illa regula malè percepta huic errori & occasionem & causam dedit; cum inde pravè colligerent naturam indiscriminatim sequendam, & sic uti se prob hoc monstra pretio spectantur, quod haberi inter picturæ dotes constat, velis remissum eo decursum est ut quidvis venustum repudiaretur. Quæ ratione toto artis scopo, delectatione scilicet, ab erratum: est enim opinioniones vigent pro tempore quidem, ut recentes flores: sed valet tandem temporis filia Veritas. Posteriores enim ferè sincerius judicant, non æquè iis præjudiciis quæ vim veritati adhibent obnoxii. Itæ exemplis veterum artificum manifestum sit, quod quicunque sectatus est pulchrum, sit in pretio & crescat indies; at qui contrarium, evilescat; nisi quatenus aliis præclaris dotibus sustentatur, ob quas illi hic error videatur con-

nandus. Notissima sunt illorum nomina, Rafael Urbinas, Bonarotus, Baccius, Coreggius, Titianus, frater Sebastianus & præter illos innumeri. Quorum celebritas, fortuna & quæ superiunt monumenta tantum in animis nostratium artificum, qui nunc ætate studiisque vigent, valere, ut illi unanimi consensu hanc viam insistant. Unde omittendum, sicut nuper multum lucis architecturæ accessit, præferente illo Jacobo van Campen & veram ejus pulchritudinem docente, quæ mox avidè arreptâ Amstelodamum utriusque nostrum natalis Urbis in stuporem & exemplum omnium fabricando usâ est; ita & picturæ hac in parte novum vigorem & verum tandem decus accessurum, ut hæc duæ sorores junctis manibus & pari passu procedant. Nec parum extimulabit ingeniose Gallie quotidiana in utraque arte diligentia, quæ auspiciis & liberalitate magnanimi Regis promota, extrâ controversiam primas tenet, & hac dote peculiariter instructa est cum ex præceptis Poussini & exemplis luculentis, tum ob gentis genium & nativam indolem. Quod porro illecebras? itaque quod simul & pulchritudine & artificio pollet, omnium calculo & peritorum & imperitorum probabitur: eritque in pretio cum in vitâ artificis, tum eo defuncto; seu intendatur studioforum & fautorum judicium, seu decreseat: ut plurimorum operum valor & pretium quotidiè testantur. At quod nudum artificium habens pulchritudine destituitur, variâ utitur sorte, prout studiosi fautoresque artis judicio variant, & artificii sunt dotes; quas quisvis novit multiplices esse, & alias aliis majoris minorisque momenti. Quod verò pulchrum aut potius amœnum est absque artificio vel præcipuis ejus dotibus, plus minusve in pretio erit prout studiosorum peritia fuerit minor majorve. Verum si quid mero tuco & falsa pulchritudine se commendet & fascinet oculos spectantium, forte valebit dum vivet auctor; at postea ætas tumulum illum absterget, & planè evilescet opus: sicut Sprangeri opera affectuâ sinuosa ejusque sequacium monumenta. His ita perpensis, existunt in animo duo motus contrarii: prius è verborum sensu horror ac desperatio ab opere deterreus; cum vix in hominem cadere videatur ut ea universa unus capiat præstetque quæ vestigia picturæ pulchritudo desiderat, supra verbo indicata. At deinde præcepti usus si spectetur, exillit ardor & summa alacritas. Mox & hoc succurrit, quod si quis modò partem universæ ejus virtutis præstet, etiam in pretio sit. Itaque omnis ille horror evanescit, & acer stimulus fit hoc monitum ad aggrediendum & perseverandum. Hoc ergo excitavit me, primò ut investigarem dicti sensum, dein ut in meum, denique ut & in aliorum usum id converterem. Quod cum videretur commodissimè fieri ponendo ob oculos optima quævis exempla; edendo volumen signorum veterum, ut quæ sint absolutissimum artis opus, auspicari vilius est, eâ mente ut deinceps Itatorum præstantium opera sequerentur. Atque ut pandam totum consilium, & de eo-judicium explorem, ita se res habet quod continuo quidem præstantes viri complures, Palma, Fioletti, Joseph Ribera, Bloemart, alii, sua quisque volumina exemplorum graphices ad bene merendum de hæc tyronibus eosque instruendos ediderint; at singula singulorum fere inventa & nil præterea habent, adeoque nil præter dotes unius artificis. Quibus adeò cum tantum pars una & altera totius artificii exhibeatur, quod ex quam plurimis dotibus conflatum est, quarum quisque aliquas tantum possidet, nemo universas; patet cur præclarus eorum ardor citrà scopum ceciderit: nam omnium aut plurimorum certè exempla proponenda sunt, ut manifeste fiant dotes universæ. Hoc ergo in votis erat, & quâ liceret in animo, si Deus vitam viresque suppeditet. Et quanquam conscius tenuitatis meæ, tentabo tamen quodam tenus & annitar. Cuius operis cum partes quatuor futuræ sint, prima de corpore humano universum ejusque partibus, altera de integris figuris, tertia de quovis gestu & actione, postrema de plurium figurarum unione, in quibus fere tota ars versatur, primò secunda pars editur, ante cæteras absoluta, in specimen reliqui operis; quod secutorum speramus, si hæc vulgò placuerit; ut tuo exemplo futurum confido. Omnia autem è chirographis desumpta sunt; nihil è figuris impressis: & fide quâ potuit optimâ, nihil addendo aut detrahendo, ut cuique suus genius maneret. Benigno igitur vultu, Vir Amplissime, suscipe quod offerimus: quo tibi à me qua libet unque gratia pro dato hoc præcepto redditur, & mihi pro communicato ab aliis speratur: necque amare perge

Tui Nominis

Officiosissimum Cultorem

J. EPISCOPIUM.

Aen

Nobilissimo Viro

CONSTANTINO HUGENIO C. F.

Zeelhemi Toparchæ.

CUm multis nominibus, quibus sum pridem tibi devotissimus, tum illo præsertim non inconueniens existimavi si hanc opellam meam Tui Nominis præfixione insignirem: quod in hujusmodi rerum, quarum hic exhibentur imagines, æstimatione mecum idem plane sentias; scilicet antiqua illa monumenta, signa, statuas, tabulasque marmoreas esse absolutissimi artificii & picturæ studiois optimum exemplar. Quæ ut apud me est non recens, sed longo tempore inveterata opinio; ita indies veriôr visa est & indubitator: seu rem alieno judicio perpendam, seu meo. Alienum judicium exploranti occurrit non solummodo immane harum rerum apud peritos pretium, tum quod olim fuit, tum quod & nunc est; de quorum altero Cicero in Verrina, Plinius in Naturali Historia aliique locupletes autores portentosa & quæ fidem pœne excedant referunt, de altero ipsa rei experientia testatur: sed præterea summorum artificum, Rafaëlis illius Urbinatis, Bonaroti, cæterorum in hoc unanimis consensus; quos omnes notum est hoc verbis prædicasse & factò ipso demonstrasse; omne scilicet studium suum ad hanc normam componendo; ita ut sæpe inde partes integras in sua opera transferre non erubuerint, imitandi ardore in plagii crimen incidentes. Nec dissentiant spectatores; cum in illorum operibus ea laudatissima censeant, quæ maxime referunt antiquitatem. Quin & Venetos, quorum laus semper magis in coloribus & penicilli artificio quam in lineamentorum studio extitit, in testimonium producere liceret: cum & Mantegna & Palma & alii ex his exemplaribus quamplurimum profecisse prædicentur. Quod si quis recentioris ævi sententiam exploret, nonne hoc unicum est quod totam Galliam, cui nunc merito de hac arte palma debetur, tam reddidit artificem; quod nempe & statuas exactè Romæ con-templata sit, & statuarum imitatore Poussinum cum honore exceperit atque in pretio habuerit? Ad meum judicium si me conferam, quanquam id debile est & vix partem capit ejus artificii ac quasi per nebulam videt, tamen ubi conniventes oculos circumferens intueor in Hercule toros & plus quam humanum robur, in athletis vires gladiatorias, in Laocoönte viridem senectam, in Antinoö mollitiem pœne fœmineam, in Apolline juvenilem decorem, in Bacco artus teretes, in Satyris Faunisque compactam maciem; itemque in altero sexu tum tenebrum, tum succulentum corpus expressum; omitto ætates varias, actiones, gestus, habitus, vestes multaque alia, mirari satis nequeo absolutissimam venustatem in singulis & accuratissimè discretam varietatem in universis cum summa simplicitate aliisque præclaris dotibus conjunctam: quæ quot sint & quantæ ex eo conjicere licet, quod vel summi artifices in restaurando uno vel altero membro signi mutilitatem raro sibi aliisve satisfecerint, nec facile hanc aleam subire ausi sint. At non damnantur tamen, qui ipsam naturam esse optimum exemplar & imprimis sequendum contendunt; utpote unde omnis illa veterum perfectio originem trahat, adeoque & recentioribus petenda sit: sed cum antiquitas judiciosissimè quicquid in ipsa natura eximium est selegerit è tanta rerum varietate, ubi pulcrum cum illaudabili plerumque permixtum est vel eodem in corpore, ipsa dux optima & tanquam filum Ariadnæum hujus viæ merito censetur: non equidem ut quis ipsius dotibus unice intentus, in naturæ & vivi contemplatione cæcutiat; sed ut eâ fretus manu ductione exemplo ipsius antiquitatis pulchrum seligere & totam naturam præclare in usus suos transferre queat. quod sine eâ planè arduum & incertum. His ergo rationibus impulsus idem quod ante me alii, & novissimè cum omnium applausu summus ille artifex Fr. Perier Burgundus, facere sum aggressus; edoque in lucem aliquot id genus imagines sub tui nominis splendore; ut & favor operi & opinioni autoritas concilietur. in quibus colligendis amicorum operâ & beneficio sum usus, qui cum hæc Romæ exceperissent mihi hunc in usum non gravatim concessere; præter aliquot, quarum autor ignoratur. Alienis igitur oculis sum usus, sed qui præstarent meis. Prodiret major numerus: si major copia nunc suppetisset. Quod si cui non satis placeat plures ejusdem signi facies expressas, credat tyronibus id nec ingratum fore nec inutile. In lemmatis sicubi erratum, condonabitur facile; cum non meâ notitiâ usus sim sed aliorum autoritate & fide. Hæc opella adeo si apud Te nacta favorem & aliquod pretium fuerit & tuo exemplo apud reliquos, mihi stimulus subdetur ad majora: certè testabitur me

Tui Nominis

Officiosissimum Cultorem

J. EPISCOPIUM.

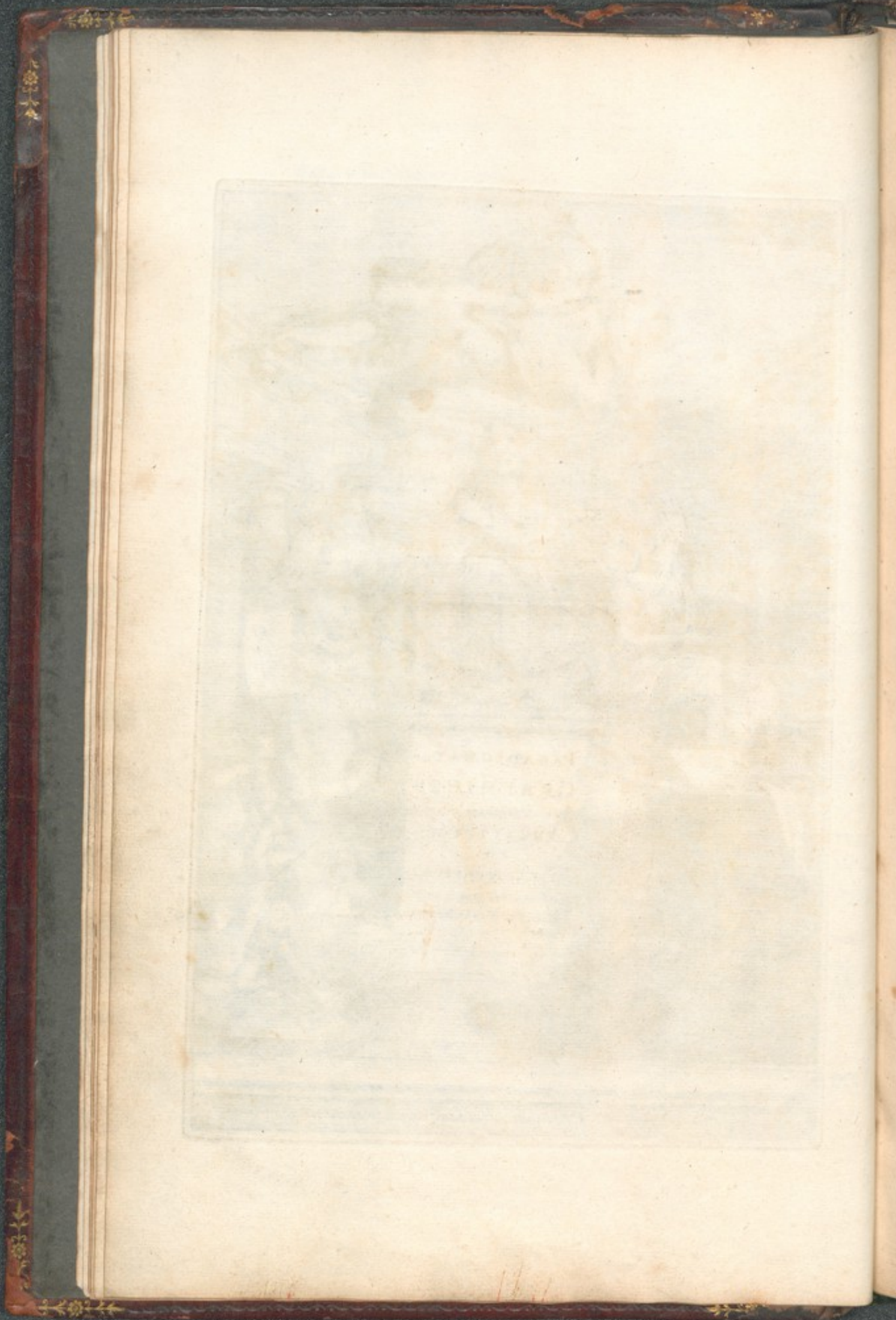
A

Semi-

Titulus operis sculpturam & plasticen exhibet.

1. 2. 3. Faunus cymbala manibus quatens & pede scabillum sonans, in ædibus Burghesiis triplici aspectu. quam statuam extare Florentiæ apud Magnum Etruriæ Ducem dicit Rubenius d. Re Vestiaria lib. 2. c. 17. ubi doctè de utroque musico instrumento differit.
4. 5. Apollo Pythius in Hortis Vaticanis aspectu gemino.
6. Filius Niobes fugiens: pars magni operis, quod est in ædibus Mediceis; & quidem illius, ut creditur, cujus meminit Plinius lib. 36. c. 5. his verbis: par hæsitatio est Nioben cum liberis morientem Scopas an Praxiteles fecerit. Fecisse autem Praxitelem ejusmodi Nioben marmoream cum liberis constat ex Anthologia Græc. Epigram. lib. 4. tit. 9. ubi varia in illam statuam epigrammata videre licet.
7. Filius Niobes jam mortuus ejusdem operis pars.
8. Hercules victor in ædibus Farnesianis, Glyconis opus; ut docet hæc inscriptio: ΓΑΥΚΩΝ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΠΟΙΕΙ. cujus crura pedesque Guilielmus della Porta restituit; & quidem tanto artificio, ut postea repertis antiquis nova tamen retinenda censuerit Bonarotus, teste Baglione pag. 151.
9. 10. 11. Idem Hercules Glyconis alio aspectu.
12. Milo, ut quidam perperam volunt; quem plerique potioribus conjecturis consentiunt esse Antinoum juvenem illum Bithynum formosissimum, quem in deliciis habuit Hadrianus Imperator, cui post mortem divinos honores, templa & sacerdotes decrevit, urbemque in Ægypto condidit Antinoëm ab ejus nomine vocatam: ut tradit Boissardus Topograph. Urbis lib. 1. c. 1. vers. 33. Hujus fit mentio apud Prudent. contra Symmachum lib. 1. his verbis: Quid loquar Antinoum cælesti in sede locatum. Artificiosissimum hoc simulacrum repertum est pridem prope thermas Titi & Ecclesiam S. Martini in montibus, in loco qui vulgo Hadrianello appellatur; unde quidam ibi fuisse Hadriani thermas contendunt; quas tamen alii ubi nunc est S. Aloisii templum, collocant teste Marliano lib. 5. c. 11. & lib. 6. c. 7. & Lucio Fauno lib. 4. c. 1. 19.
13. 14. 15. Idem Antinous alio aspectu.
16. 17. Laocoön cum liberis admirandi operis, cujus sic meminit Plinius lib. 36. c. 5. Laocoön, qui est in Titi Imperatoris domo, opus omnibus & picturæ & statuariæ artis præponendum. ex uno lapide eum & liberos draconumque mirabiles nexus de consilii sententia fecere summi artifices Agesander, Polydorus & Athenodorus Rhodii. Hanc statuam in vinea sua super Carinis proprie cisternas Thermarum Titi vulgo sette sale dictas anno M D V. Fœlix Civis Romanus reperit. Cum autem Bonaroto injunxisset Pontifex ut mutilam reficeret, ille operam suam recusavit; sed ne videretur detrectare imperium Pontificis, brachium superius, quod statuæ deerat, et gypso indurato, quod Stuchum vocant, quod potuit arte perfecit, sed non expolivit; ne videretur se conferre cum summis illis Rhodiis artificibus, qui statuam sculperant; testatur ejusmodi opera relicta ab antiquitate, potius ut spectantibus sint miraculo & divinum illorum ingenium in his suspiciamus, quam ut quis ad imitandum se accingat. teste Boissardo lib. 1. c. 1. vers. 42. & lib. 3. pag. 17. Marliano lib. 5. c. 11. Luc. Fauno l. 4. c. 1.
18. 19. 20. 21. 22. Luctatores in hortis Mediceis vario aspectu.
23. Apollo citharcedus in ædibus Justinianeis.
24. Truncus Herculis in hortis Vaticanis cum hac inscriptione: ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΝΕΚΤΟΡΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΠΟΙΕΙ. quem summe laudatum à Bonaroto, tanquam opus absolutissimum testatur Boissardus lib. 1. c. 1. vers. 38.
25. Idem truncus à parte anteriore gemino aspectu.
26. 27. truncus viri vestitus in hortis Mediceis itidem gemino aspectu.
28. 29. 30. Leda in villa Burghesia Pinciana aspectu triplici.
31. 32. Musa Urania in Capitolio gemino aspectu, quæ olim manu sustinuit globum cælestem.
33. Filia Niobes fugiens, pars ejus operis de quo supra 6.
34. Vestalis sacrificans, in hortis Abbatis Peretti.
35. Nympha dormientis, vel, ut plerique alii ob adjectum serpentem volunt, Cleopatras simulacrum marmoreum in hortis Vaticanis.
36. 37. Hippolytæ Amazonis statua brachiis truncata olim in ædibus Cæsianis & mire laudata à Bonaroto teste Boissardo lib. 1. c. 1. vers. 11.
38. 39. Flora in hortis Matthæorum gemino aspectu.
40. 41. 42. Floræ alia statua in ædibus Farnesianis triplici aspectu.
43. Sabina, vel, ut aliis placet, Veturia Martii Coriolani mater in hortis Mediceis.
44. Sibylla, vel, ut alii volunt, Sabina in iisdem hortis.
45. Agrippina in iisdem hortis.
46. Venus Erycina è balneo prodiens in hortis Vaticanis.
47. 48. 49. 50. Venus Aphroditis in ædibus Mediceis cum hac inscriptione ΚΑΙΘ ΜΕΝΗΚ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ ΑΘΗΝΑΙΟΣ ΕΠΟΙΕΙ.

A. C. del.

J. f.

Domini. inv. del.

E. f.

Jos. Arp. al. Josef. un. inv. d.

J. f.

AD

Christoph. W. 1714

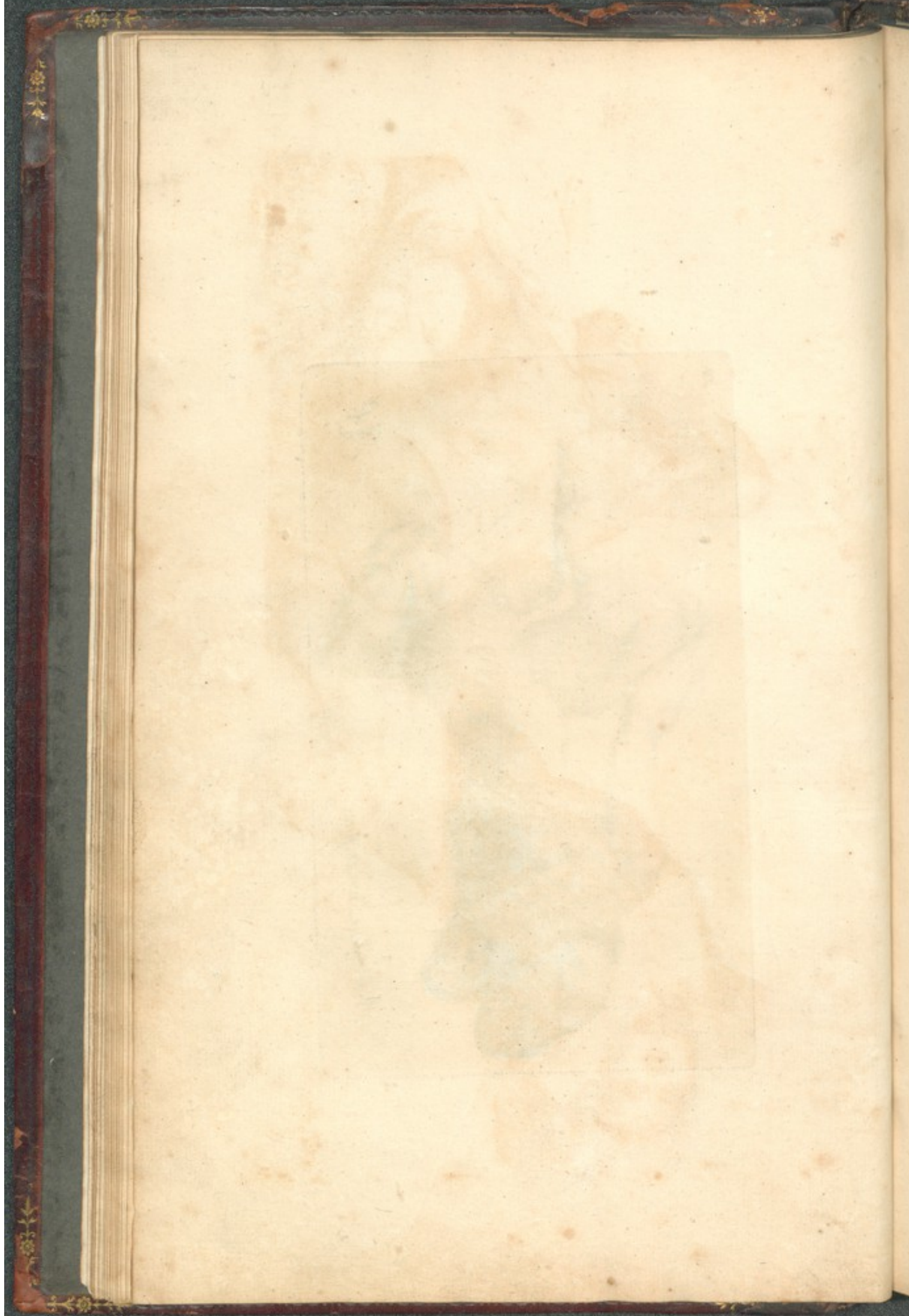
M. A. Bon. inv. ... Seb. del. Pombo d.

Jf.

M. D. B. 1785. - 1786. D. M.

M. Ang. Bon. pinx.

E. F.

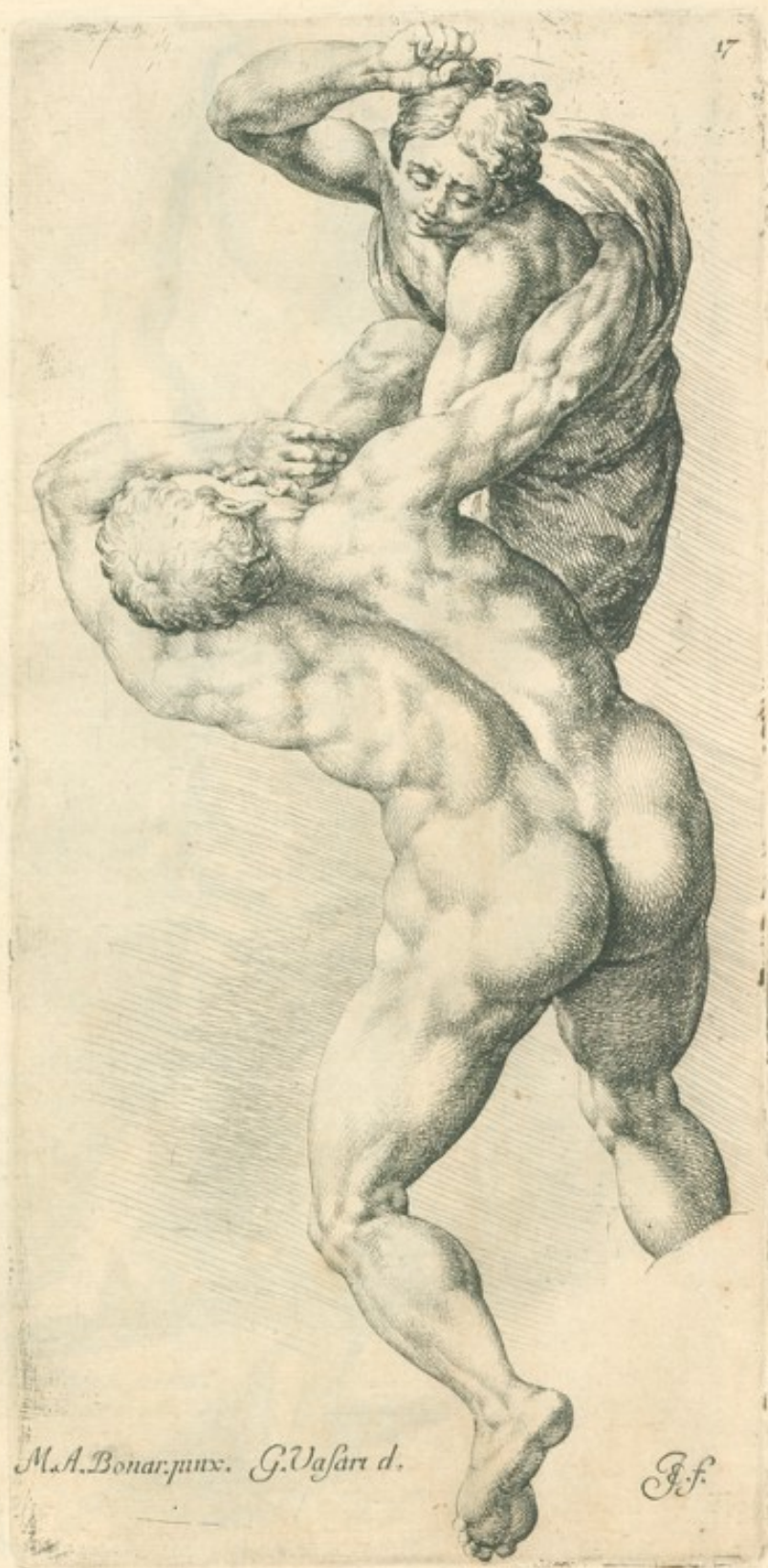

M.A. Bonar. pinx. G. Vafari d.

J.F.

六十八

Pomerant. inv. d.

J.F.

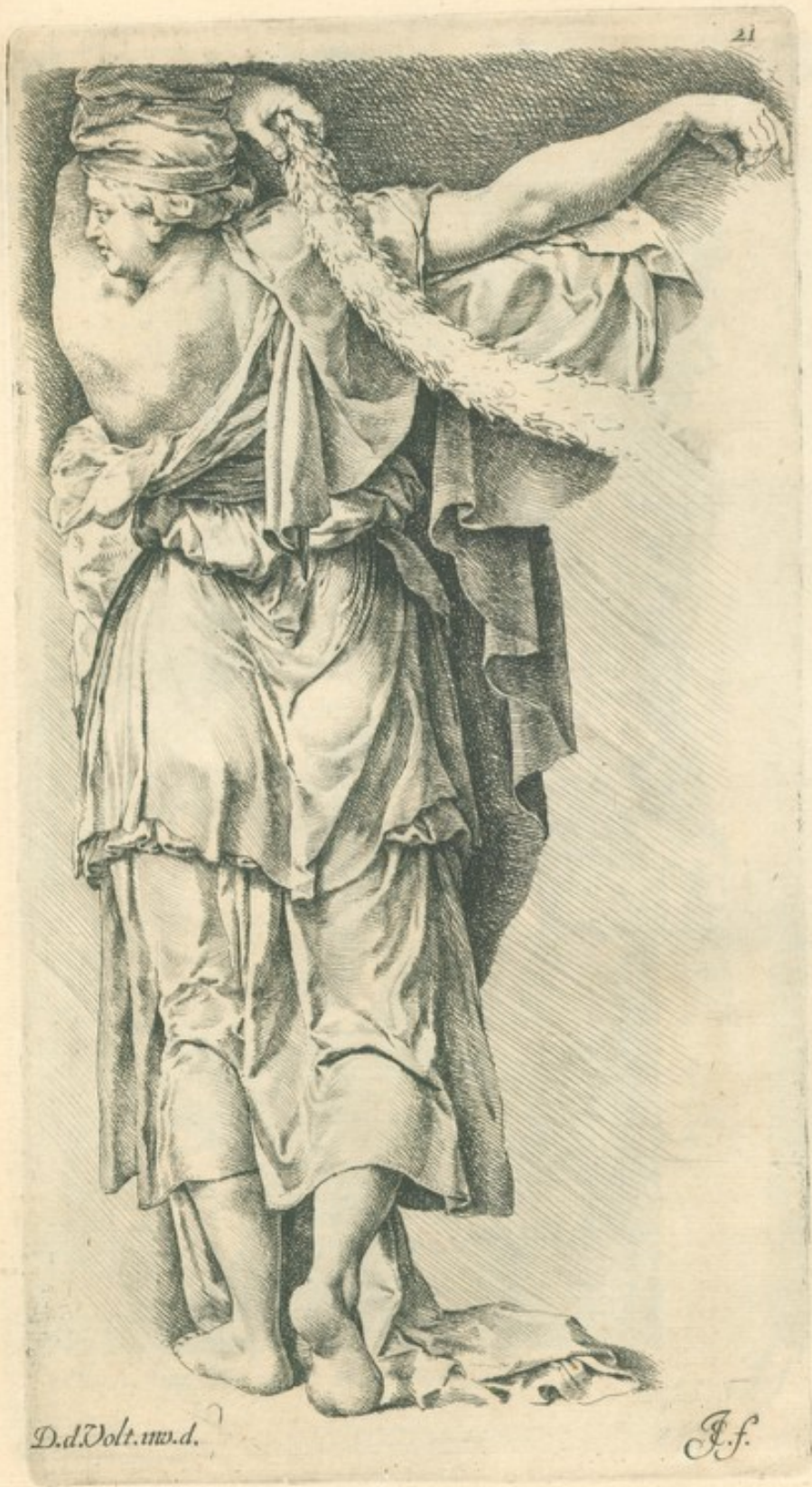

Leont. 1711. 1/2. 1/2.

18.

Altehrer von hier in der

18

I. F.

M. A. Bon. è marm. Fr. Salvo. d.

Fig. 1. of the female figure.

J.F.

M.A. Bon. è marm.

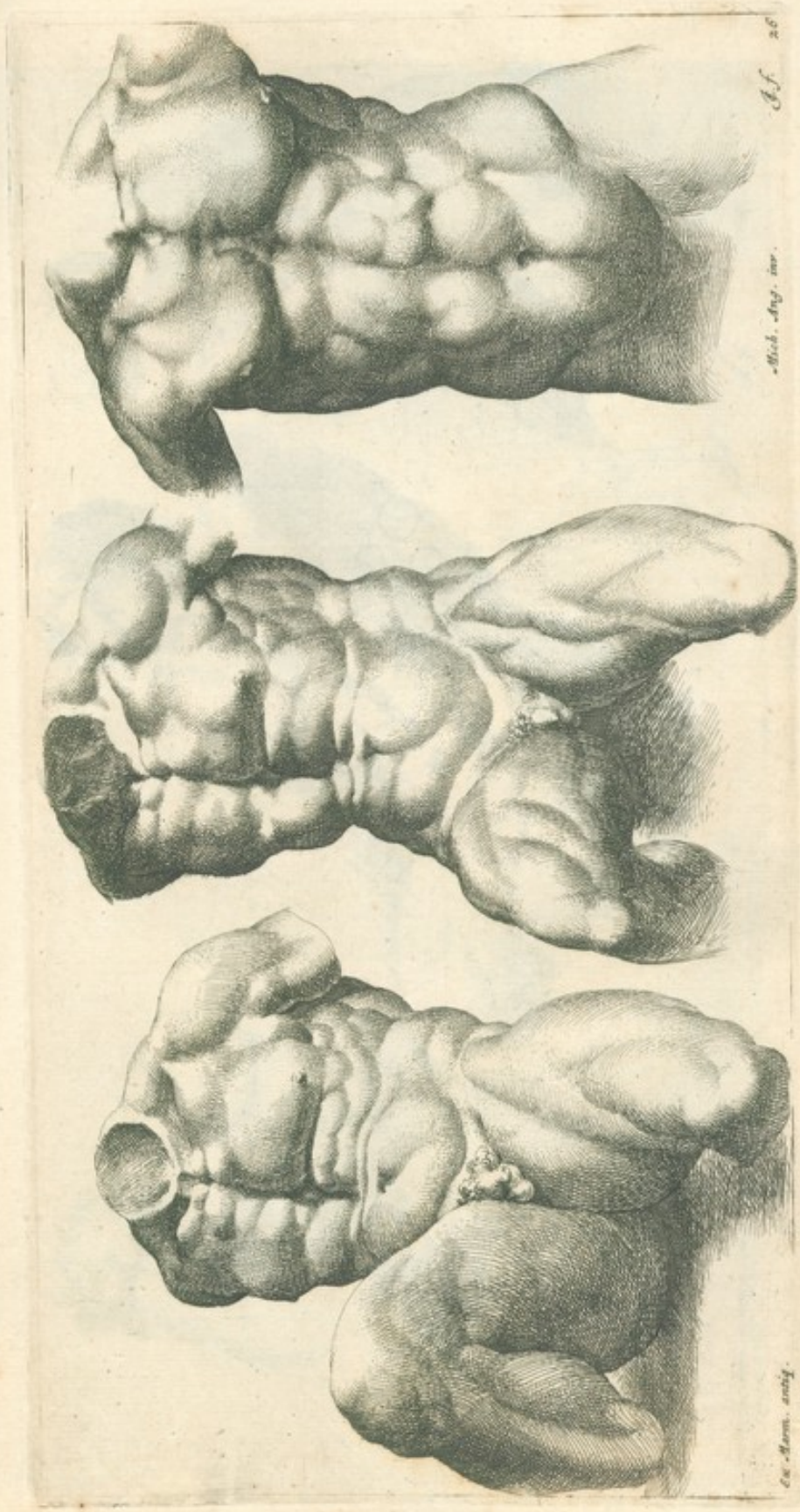

J.F.

M.A. Bon. è marm.

B. f. 26

Mich. Ang. inv.

C. M. M. anteq.

Polidori delin. ex marm. antiq.

A. f.

Base Rond. inv.

En Bartholom.

*En f. 29
en marbre antiq.*

Pl. 30

Figura. var.

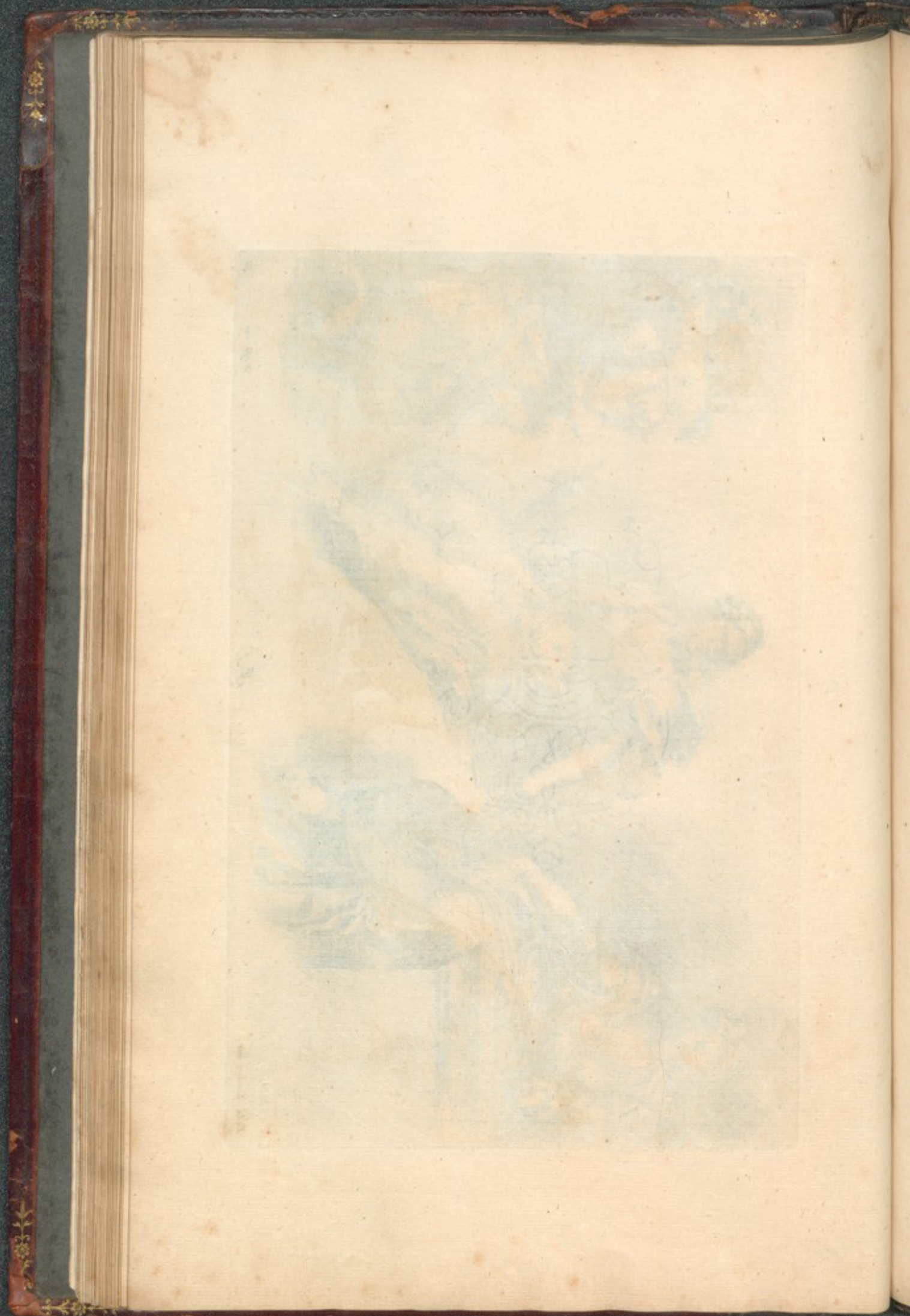

Fig. 1.

Fig. 2.

Fig. 3.

八十八

Ant. d. Correggio inv.

八十九

Bacc. Rond. inv.

J. f.

Race. Band. inv.

35

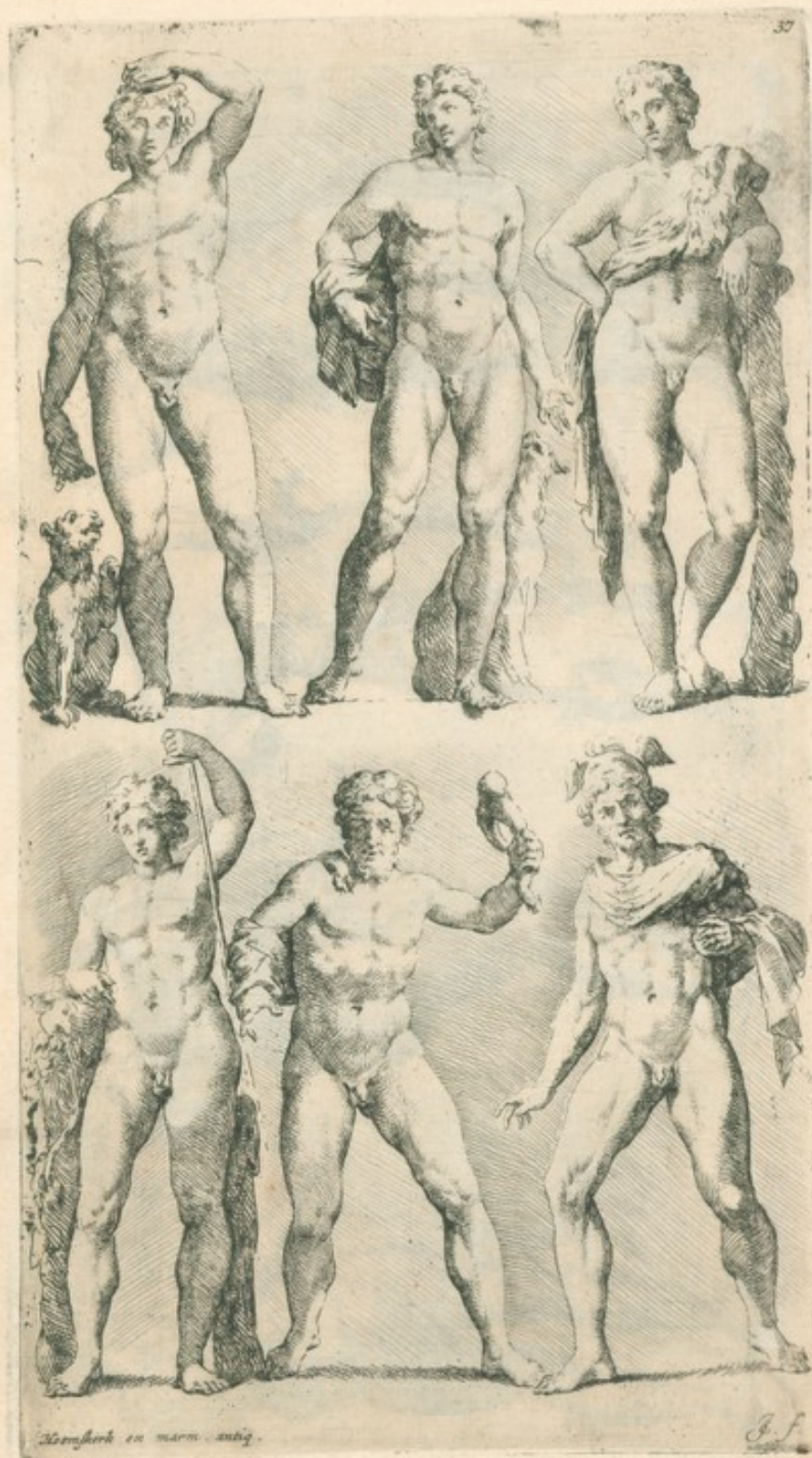

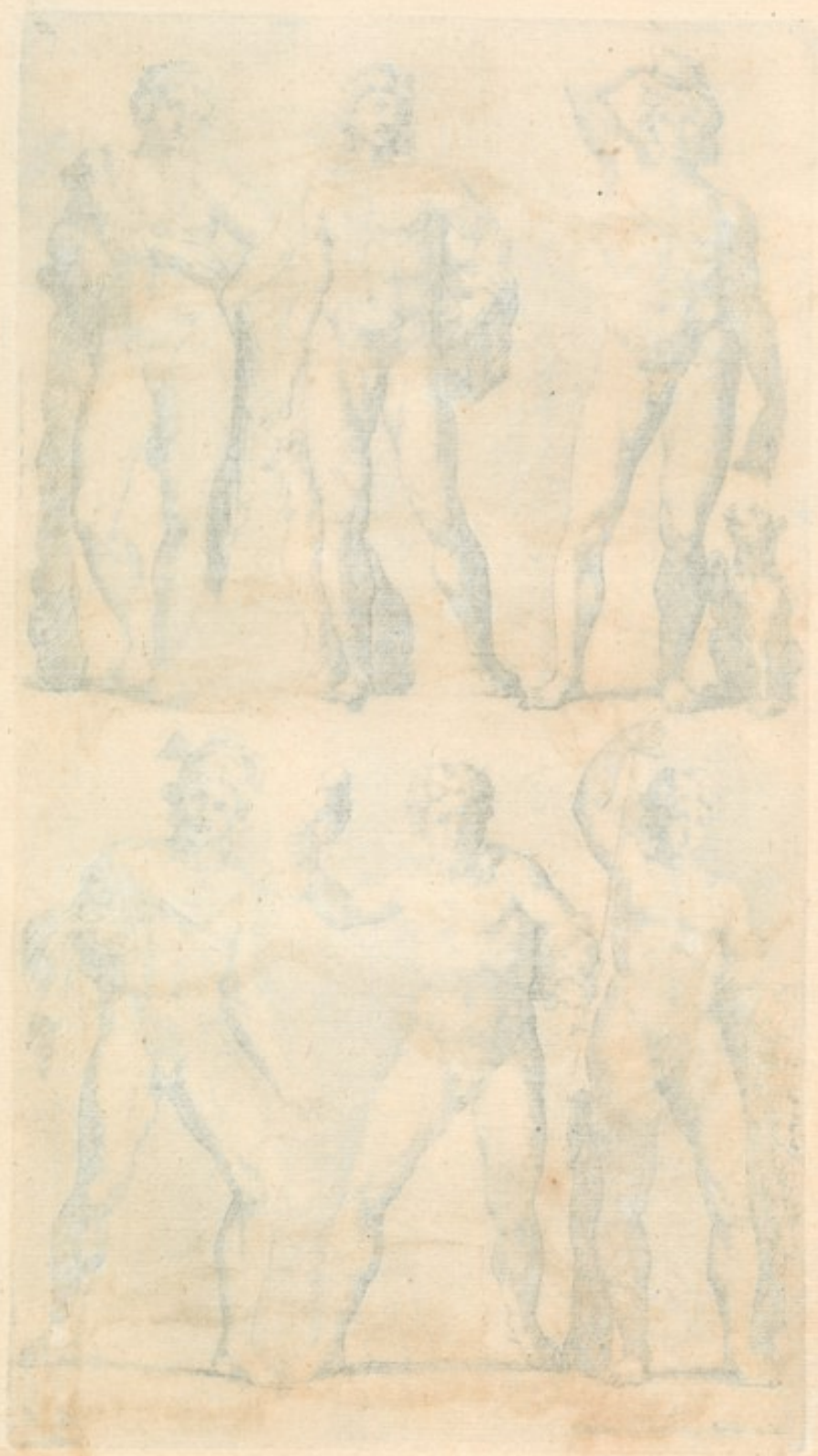
Membrer ex marmore antiq.

J. f.

Strophilus en marbre antique.

35

E. f.

Dionice Chionideis inv.

Polixen inv.

Tallus Zuccaro inv.

J. B.

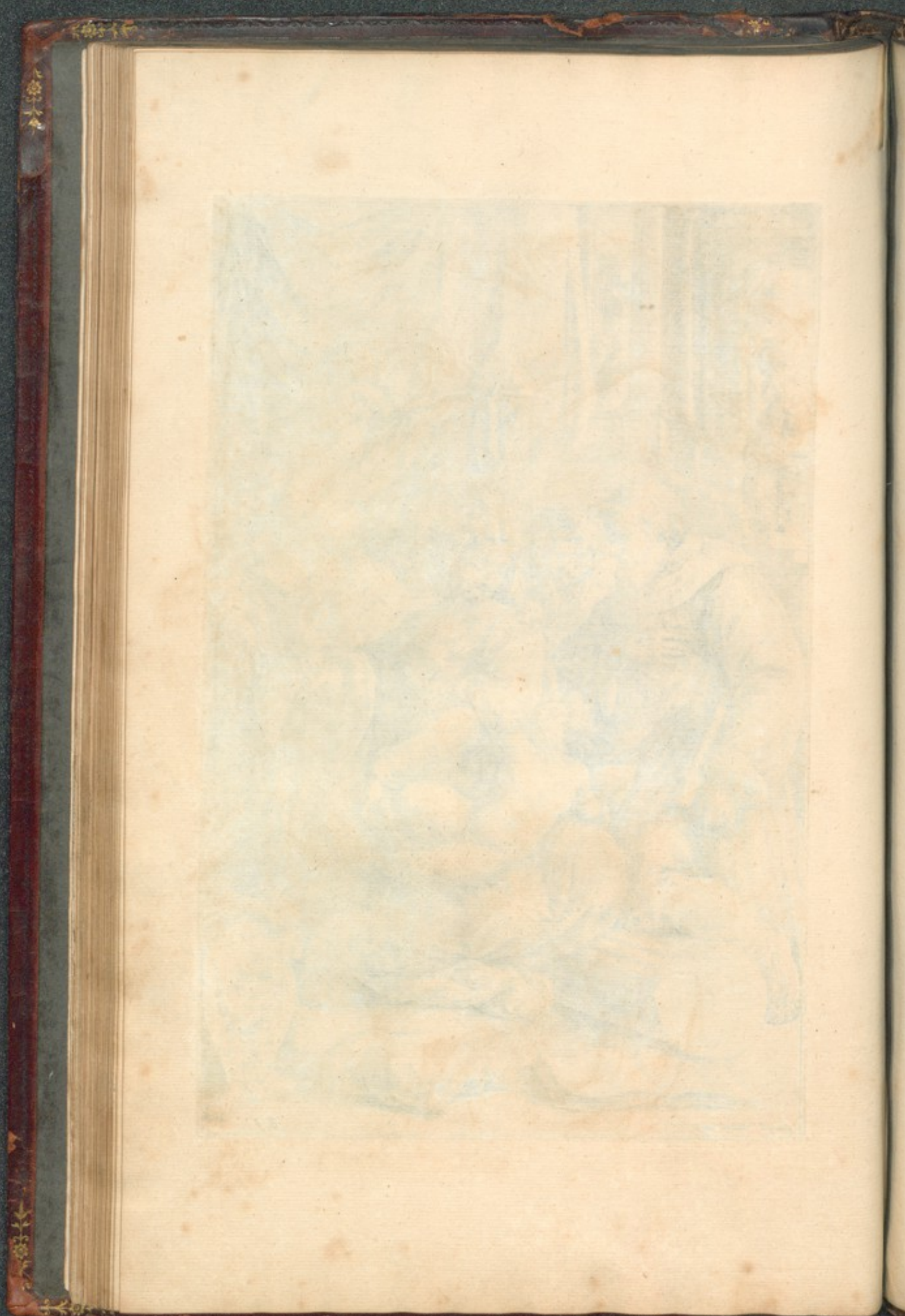
J. B. Romano inv.

Pinx. Parmeggiani inv.

Tab. Rom. inv.

J. f. 44

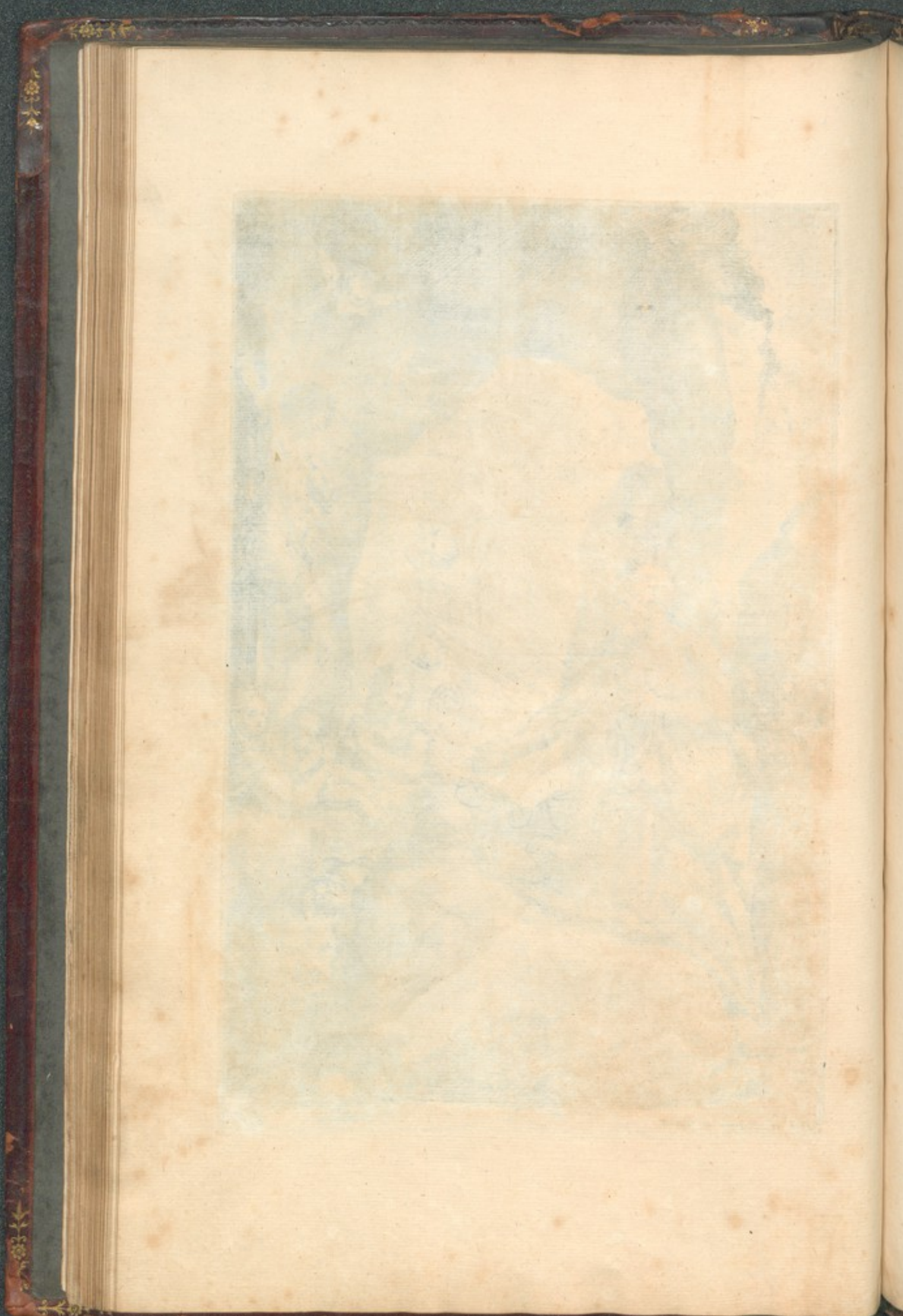
E. f. 25

P. Scam. inv.

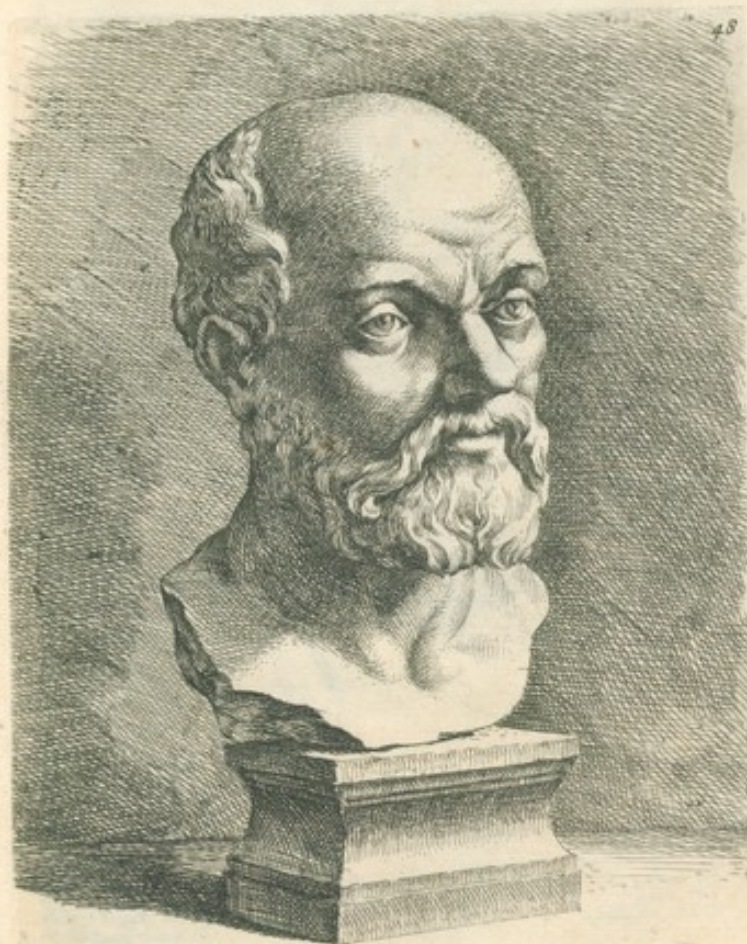

Sanctus Zaccarius pascit in effusis

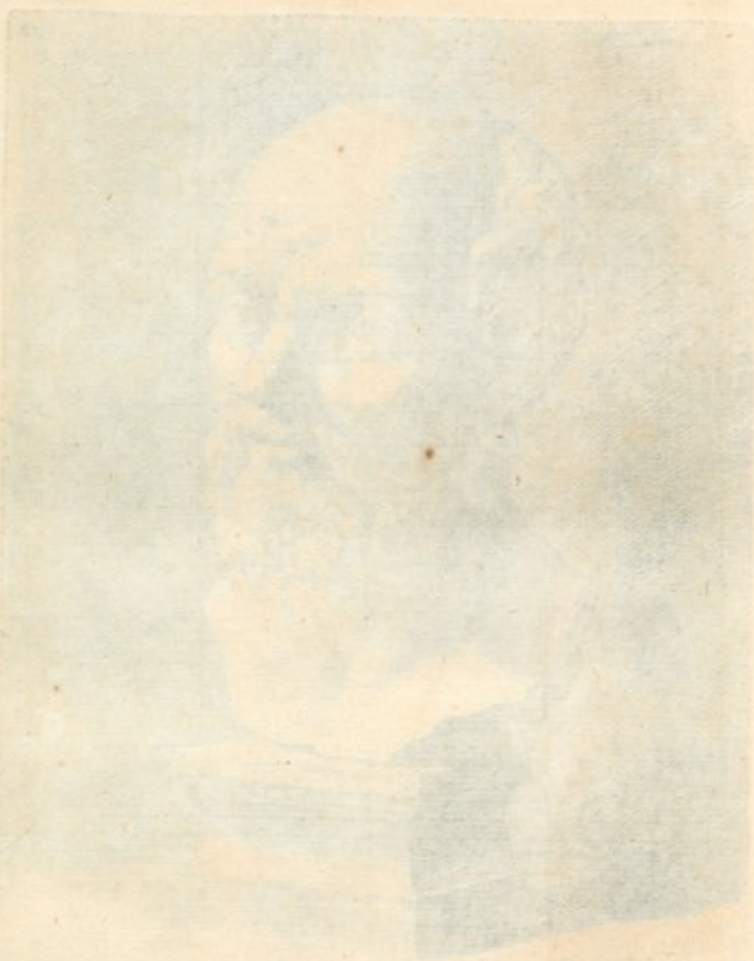

Socrates . ex marm. antiq.

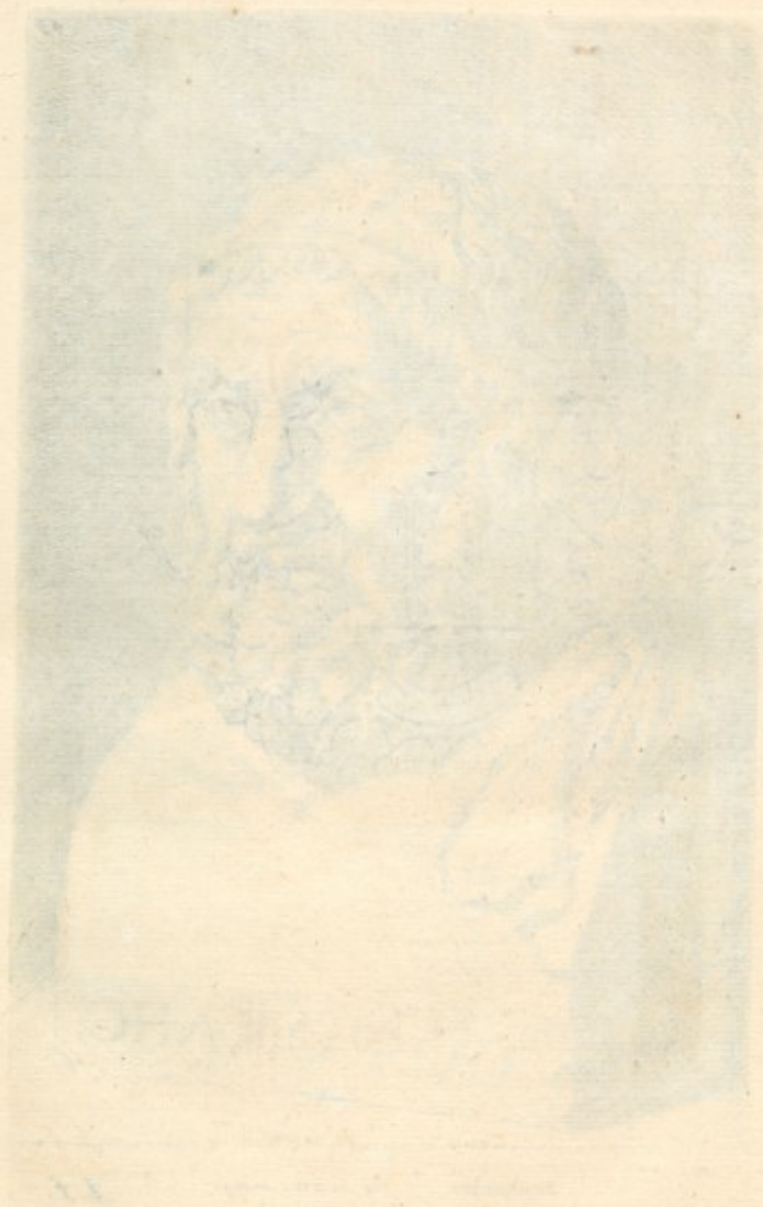
J.F.

Sophocles . ex marm. antiq.

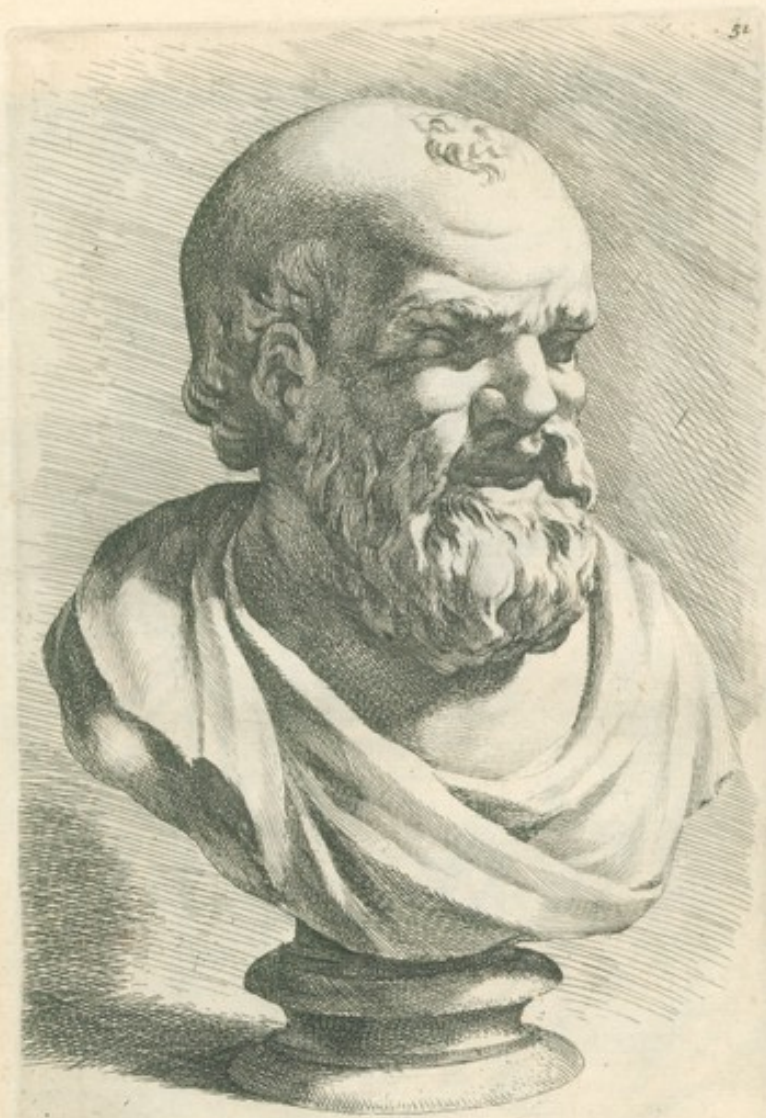
J. f.

Zeno . ex marm. antiq. J. f.

Democritus . ex marmore antiq .

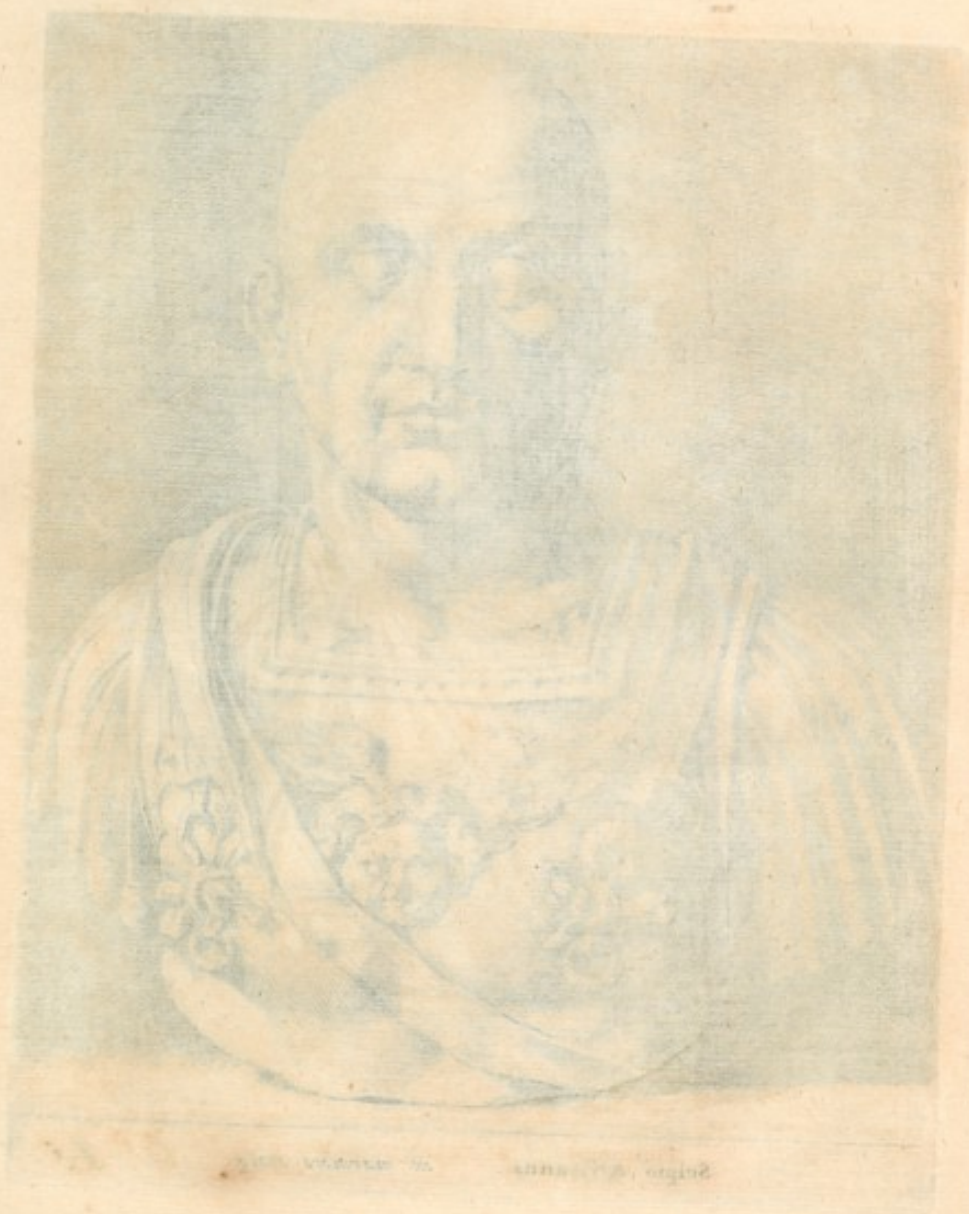
J. F.

Scipio Africanus . ex marmore antiq.

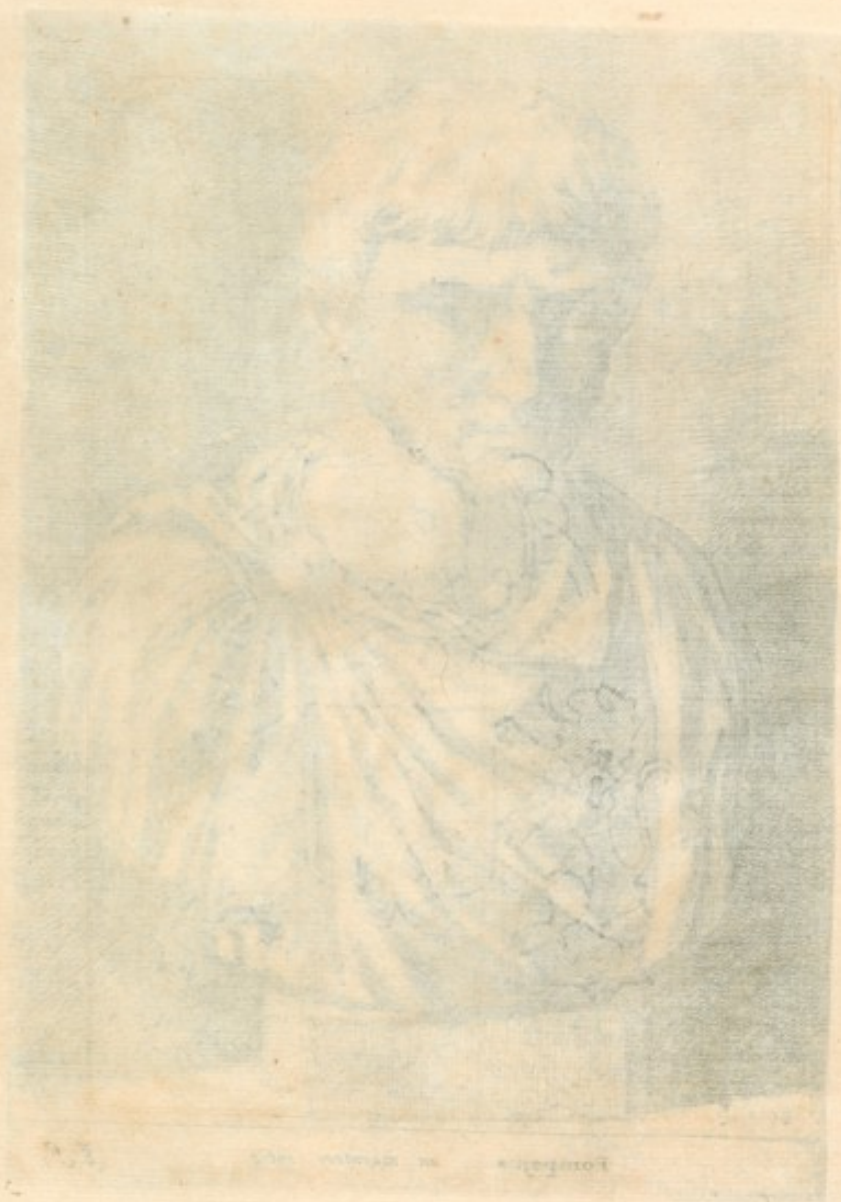
J. f.

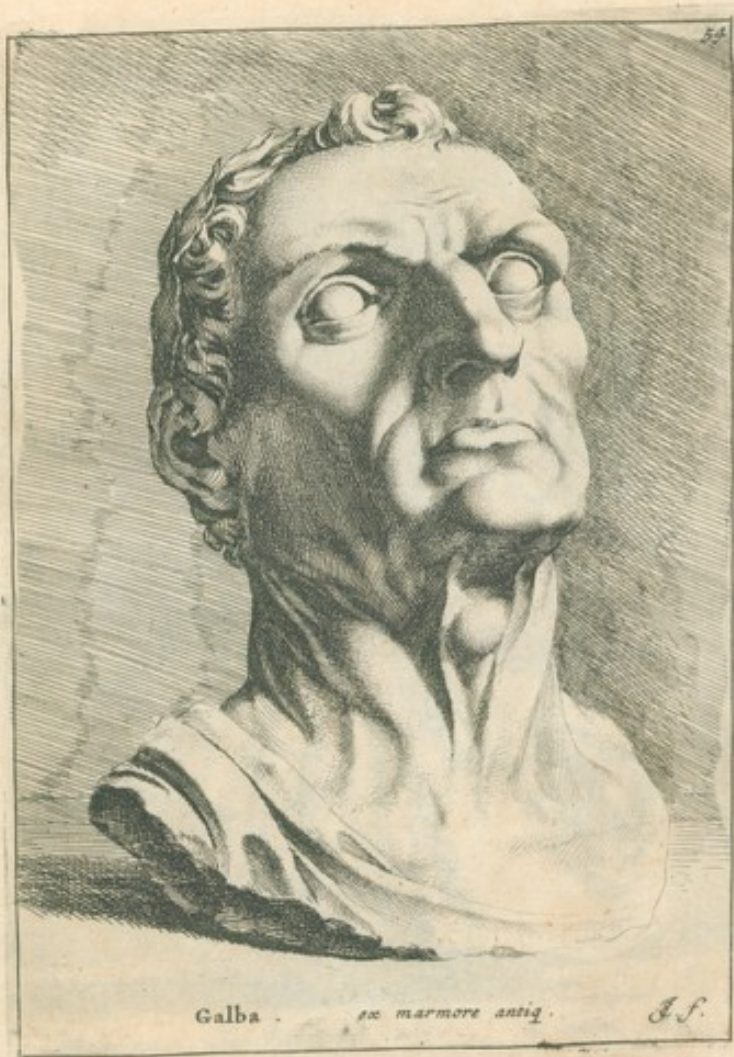

Pompejus ex marmore antiq.

J.S.

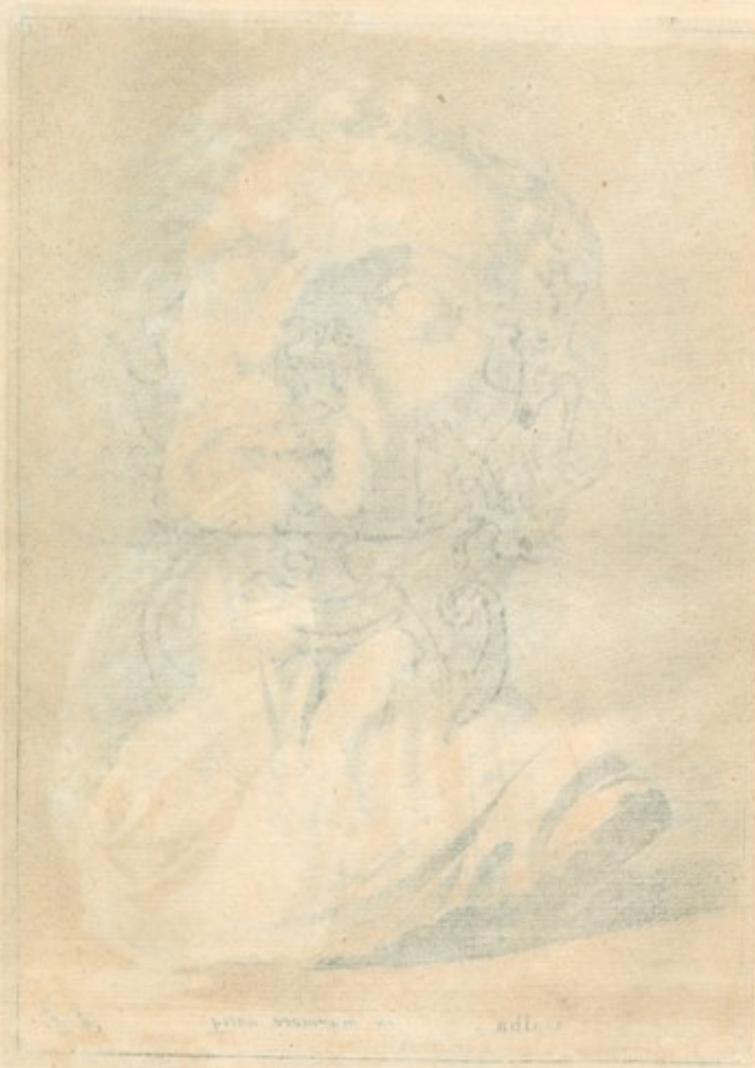

Galba .

ex marmore antiq .

J. F.

Hadrianus, alijs Licinius Cæsar . *ex marm. antiq.*

Portrait of a man in profile, facing left. The image is faint and monochromatic, likely a reproduction or a very light print. The man has curly hair and is wearing a draped garment. The caption is written in a small, illegible font at the bottom of the image.

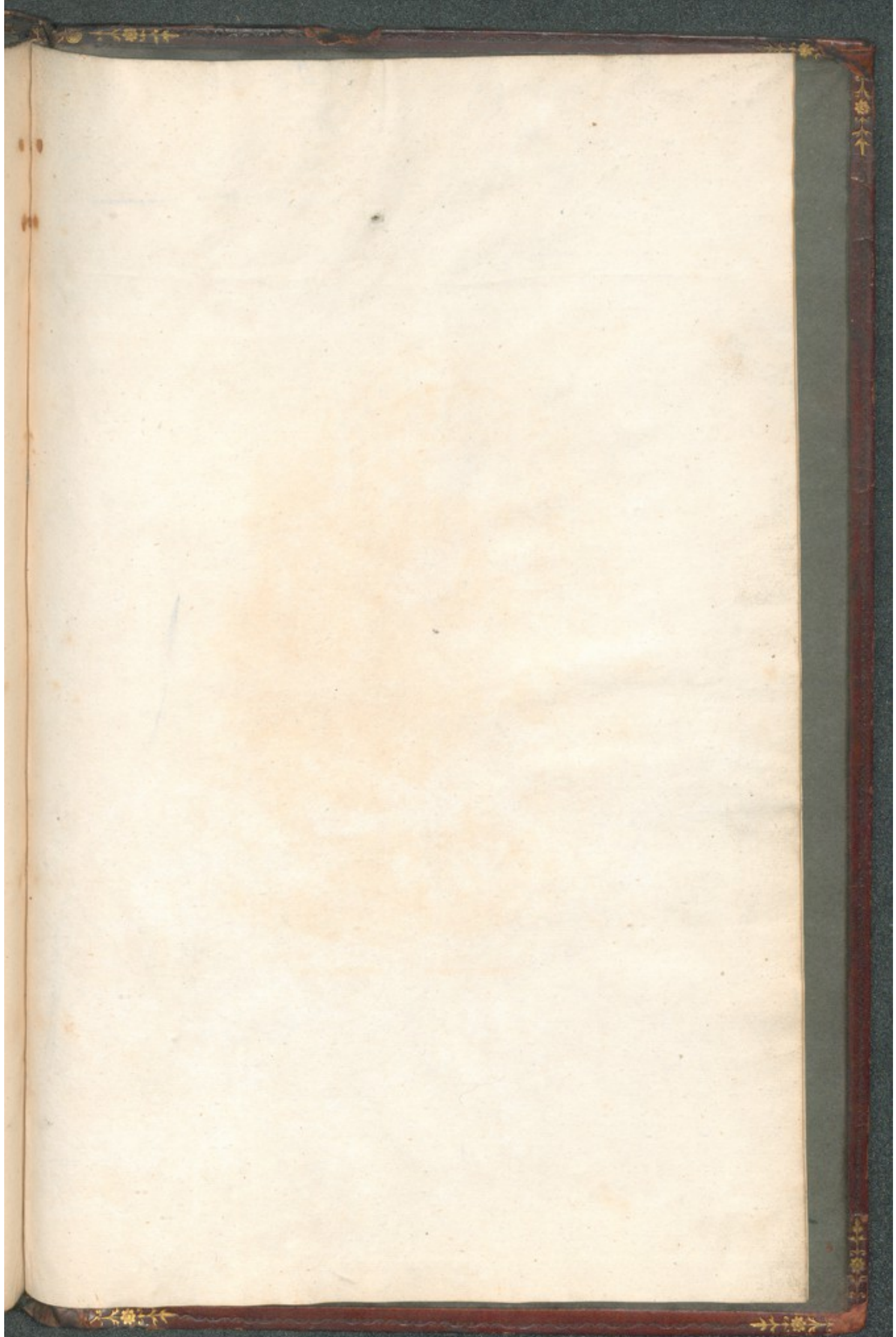
Faustina major. ex marmore antiquo.

Commodus . ex marmore antiquo . J. F.

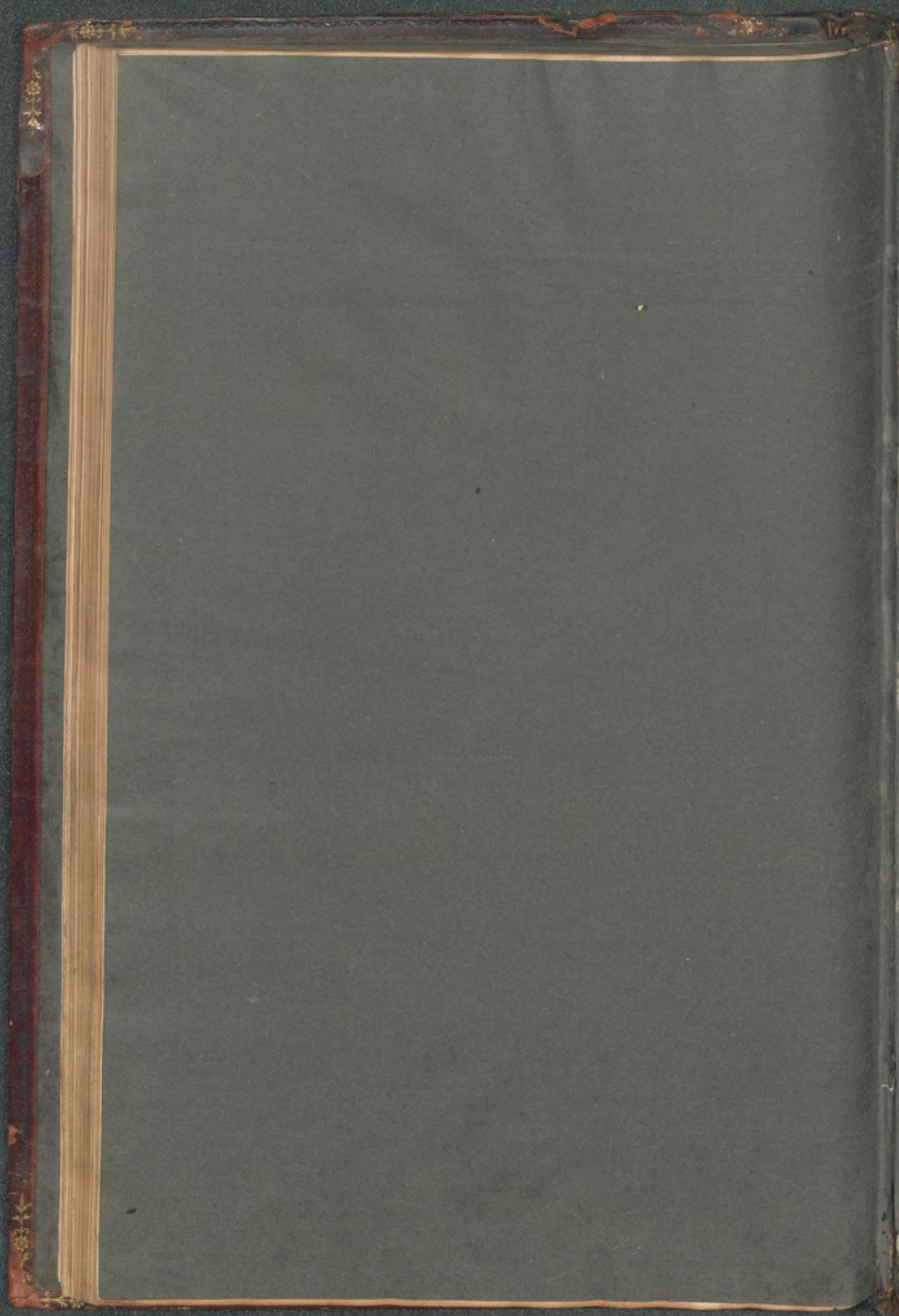

4/1

6121

大德六年

大德十六个

